

de partea cealaltă a planetei, este o casă cu o altă oglindă similară și tot așa.

— Nemaipomenit, exclamă Bașta. Sintem în universuri diferite. Am o idee.

— Zi!

— Să ne ajutăm. Sintem unul față de celălalt ca extraterestri. Iar extraterestrii îi ajută totdeauna pe pămînteni.

— Bun, zise Celălalt. Atunci ajută-mă.

— Mă gindeam că o să mă ajuți tu de vreme ce ești extraterestru.

— Perfect. De ce ai nevoie?

— De un salariu mai mare. De un serviciu mai bun. Numai că... nu mă prea poți ajuta.

— Și eu aş avea nevoie de ceva mai bun, recunosc Celălalt. Doar că ar cam trebui să fac o facultate. Tu ai studii?

— Am pe dracu', zise Bașta iritat. N-am luat examenul.

— Nici eu, zise Celălalt. Precum vezi, sintem niște timpiți echivalenți.

A fost o constatare neplăcută. După multe discuții au ajuns la concluzia că s-ar putea ajuta la bărbierit, dar deja sincronizarea mișcărilor le crea probleme. Ca atare și-au cumpărat fiecare o oglinjoară și se bărbiereau independent.

Bașta se obișnuise cu Celălalt, îi devenise pe de-a întregul simpatic. I se confesă cu încredere și se bucură că Celălalt totdeauna are aceleași idei. Au conchis că o atare coabitare le convine și este o formă amicală de într-ajutorare extraterestră.

Așa se scurgeau zilele pînă într-o după amiază cînd Bașta rămase să flecărească cu Celălalt, deși era a doua oară cînd trebuia să fie alături de soție. Brusc cineva a bătut la ușă cu pumnul.

Bașta s-a speriat.

— Ce e? întrebă Celălalt.

— E cineva la ușă.

— Cine? Aici e liniște.

— Nu știu, șopti Bașta. Atunci o auzi pe soție:

— Deschide, Ladislav! Știu că ești înăuntru. Te aud, ești cu vreo fatucă, nu?

— Ce e? întrebă Celălalt.

— E Kvieta, explică Bașta fără grai, deschizînd mut gura. Și Kvieta ta o să vină. Mai bine încuie.

— E încuiat.

— Perfect, și la mine la fel. Merg să deschid. Ține-mi pumnii.

Kvieta năvăli în cameră și-l aruncă pe Bașta la perete.

— Bestie, strigă ea, dar se opri, deoarece nu era nimeni în cameră, iar patul era aranjat și, firește gol. Observă însă scaunul așezat în fața oglinzii iar alături pe măsuța o scrumieră cu chistocuri.

— Aha, o ferestruică. Te uiți la fete cum fac baie. E vreun internat pe aici, precis.

Privi oglinda. Observă o odaie goală, asemănătoare întru totul aceleia în care soțul ei se deda desfrîului nedovedit.

Ce vezi acolo? se miră ea, lipindu-și nasul de oglindă. În acea clipă Celălalt se întorcea de la ușă, convingîndu-se că este încuiată, iar Kvieta l-a văzut. S-a întors speriată spre soțul ei care stătea năucit, neștiind ce să facă, apoi iar spre oglindă, pe care o considerase fereastră, apoi s-a îndepărtat acoperindu-și ochii și țipînd speriată.

Bașta privi în oglindă cum Celălalt se îndreptase spre ușă. Evident, cealaltă Kvieta începuse să bată la ușă. Pe amîndoi, pe Bașta și pe Celălalt, i-a cuprins panică. Cum să explice așa ceva unei femei cum e Kvieta?

Gîndul înspăimîntător i-a cuprins simultan — ori aproape simultan — pe amîndoi. Pe cînd Kvieta lui Bașta se lamenta, iar Kvieta Celălalt bătea furioasă în ușă, Bașta și Celălalt căutau în ladă ciocanul. Poate reușesc să sparg blestema asta de oglindă dacă izbesc o dată și bine, gîndea fiecare. Au izbit cu toată puterea. Amîndoi au nimerit cam în centrul oglinzii care unise pînă acum două universuri iar acum era focarul unei dispute de familie.

Numai că de data aceasta ciocanele au izbit nu simultan și nu exact în același loc. A fost o diferență de cinci centimetri care a permis să se spargă sticla, fiecare ciocan trecînd în

partea cealaltă. Pe Bašta l-a lovit în timpă și a murit instantaneu, pe cînd Celălalt, lovit la ochiul drept, a mai trăit cîteva secunde.

Soția Celuilalt însă, era în universul ei, pe planeta sa Pămînt, în mijlocul orașului Praga. Dacă soțul ei nu a deschis, a apelat la Miliție, care a pătruns înăuntru și a stabilit că soțul ei a decedat ca urmare a unei lovituri cu un obiect bont, deși ușa era încuiată pe dinăuntru, iar mica fereastră era acoperită cu obloane asigurate cu un zăvor. Era un caz tipic similar „misterului camerei galbene”. Criminaliștii din partea cealaltă au acordat o atenție deosebită oglinzii sparte dar nu au putut constata nimic în afară de faptul că era fixată în locul ei într-un beton neobișnuit de tare.

În același timp, Miliția din lumea noastră, chemată de vecinii vigilenți, au găsit-o pe doamna Bašta tipind și ținînd în mînă ciocanul înșingherat, în timp ce soțul ei zăcea mort pe podea. Aceasta a fost o întîmplare cu adevărat nefericită, învinuind-o pe Kvieta, o, vai, o, vai!

Traducere de SORIN PALIGA

BOGDAN FICEAC

CÎNDVA, ÎNTR-O NOAPTE

„...dacă iubire nu e, nimic nu e...”

Sîmurile de formule se succed rapid pe ecran și miinile lui osoase, cu pielea tot mai străvezie, dansează într-un ritm amețitor pe claviatura calculatorului. Simte că se află mai aproape ca oricînd de soluția căutată cu înverșunare atîția ani. Zeci de ani, cîți au trecut de atunci?, nu-și mai aminteste. Au fost ani lungi, chinuitori, de cercetări stăruitoare, cu momente de disperare cînd totul părea iremediabil pierdut, cu clipe cînd își impunea îndrjit să reia totul de la capăt. N-a observat cum i-au încărunțit templele; cînd au apărut durerile acelea surde din după amiezi ploioase, cum pielea s-a subțiat și s-a ridat. Nu, timpul nu l-a doborât. El va fi cel care va desluși misterul timpului și îl va supune — ultimele rezultate îi alungă orice îndoială. Oare cîți ani au trecut din noaptea aceea? Totul este atît de limpede în memoria lui.

Introduce ultimele date în subrutina centrală și comandă rularea programului. În așteptare se uită pe geam. Frunze îngălbenite cad rar pe alei și cerul se întuneacă violet. Dar ochii lui privesc în gol...

Este atît de clară amintirea clipelor de atunci... Conducea toropit de somn. Trecuse mult de miezul nopții și vremea era mizerabilă — o

ploaie mărunță și rece de noiembrie. Șoseaua lucea pustie în lumina neocanelor, ștergătoarele fiștau monoton, radioul de bord revărsa o muzică leneșă, de ore mici. Era moleșit, plictisit, voia să doarmă...

Pe neașteptate, o smucitură violentă îl făcu să piardă controlul volanului. Se redresă și privi nedumerit oglinda retrovizoare. Nu desluși nimic. Zgomotul tocat al pneurilor, apărut imediat după șoc, marcă intrarea pe o porțiune pavată cu bazalt — ciudat, nu-și amintea de ea. Tot acum se dezlănțuise și ploaia, stropi uriași explodau pe capotă. Stinse radioul sărit de pe post și se aplecă spre parbriz. Perdele nesfîrșite de apă se iveau ritmic prin spărtura de claritate creată de ștergătoare. Tresări, cînd prin fața farurilor, o rafală de vînt rostogoli o ramură de liliac alb înflorit.

Cîteva minute mai tîrziu observă niște siluete ce se agitău pe marginea drumului. Două femei zgribulite sub o umbrelă îi făceau insistent semn să oprească. Frînă și deschise portiera dinspre trotuar.

— În sfîrșit! Vă așteptăm de o oră...

Privi derutat figura blondă aplecată spre el. Ea începu să ridă.

— Ne duceți acasă?

— Bineînțeles, da. — Îngăimă surprins, Urcați.

Femeia se așeză lângă el. Era într-adevăr frumoasă, dar ceea ce îl intriga și îl inhiba deopotrivă era o senzație indefinită — nostalgie, tristețe, poate intangibilitate — pe care o avea acum alături de ea. Bretonul strîns cu un batic de mătase, fusta mini pe care o întindea zadarnic peste genunchii rotunzi, poșeta de lac, toate aveau un farmec ușor desuet, un aer de vechi fotografii. Tovarășa ei care se așezase tăcută pe bancheta din spate, brunetă, ochi negri, buze umede, roșii, era îmbrăcată după aceeași modă.

Femeia îi sesiză privirea cercetătoare. Surise.

— Nu vă place moda minii?

— Ba da... da... nu știam că a revenit.

— Abia a apărut — replică ea îmbufnată.

— Se poate, nu știu — se scuză el repede — am fost plecat mult timp la o specializare în străinătate.

Ea se insenină. Îi arătă să vireze pe o alee străjuită de copaci înalți, necunoscuți — își păstrau și acum în noiembrie coroana verde. Ploaia încetase. Deschise puțin geamul și înăuntru pătrunse un val de aer răcoros, saturat de miresme, păreau miresme de tei. O fericire neașteptată îl cuprinse. Întoarse capul spre ea.

— Ce aer minunat. Parcă e primăvară.

Ea îl cercetă adînc și ochii îi ardeau.

— Pentru dumneata... pentru tine... încă nu e primăvară?

El nu răspunde imediat. Abia într-un tîrziu, privindu-i obrazul argintat de lumină, șopti cu glasul ușor voalat:

— Ba da... e primăvară...

Opri în dreptul unui gard vechi din beton și fier. În spatele lui se ghicea o vilă acoperită de iederă.

— Intri să bei un ceai?

— Cu puțin rom, însă...

Scirțitul porțiței, zgomotul pașilor pe alee, ușile din fier forjat și sticlă verde, interiorul cu mobile greoaie, dar aranjate cu mult gust, toate se succedau ca într-o dorință de-o viață în sfârșit împlinită.

În dreptul șemineului erau trase trei fotolii și o măsuță.

— Cît pregătesc ceaiul aprindeți voi focul. Iartă-mă, eu sînt Adina, ea e sora mea, Diana.

— Andrei...

Ea își coborî pleoapele arse de privirea lui și se grăbi să dispară.

Aprinseră focul și se așezară în fotolii urmărind tăcuți jocul flăcărilor. Treptat, observă surprins că acestea au un aspect neobișnuit, o anumită logică, un sens. Își schimbau mereu culoarea și în jocul formelor începu să distingă la început cu grutate, apoi tot mai clar, frînturi de peisaje, diferite figuri, unele ale cunoscuților, celelalte ale unor oameni pe care nu-i văzuse niciodată, toate apărînd, dispărînd, transformîndu-se, pînă cînd un singur chip se contură stabil: Adina. În ochii ei citi o implorare mută și multă, foarte multă resemnare. Încercă să se ridice, să ajungă la ea, dar nu reușea, fotoliul, îl atrăgea necruțător paralizîndu-i orice mișcare. Se zbătea asudat cînd simți pe frunte o atingere liniștitoare.

Adina era în fața lui mîngîindu-i obrazul.

— Ai adormit. Nu vrei să te înviiorezi puțin?

Pe măsuță abureau ceșcuțele cu ceai. Se lăsă condus la baie și după ce se învioră reveni în salon. Băură ceaiul în tăcere.

— Mai dorești?

— Nu mulțumesc, dar aș vrea...

— Știu... taci...

— Nu pot. E foarte important...

— Te rog taci. S-a făcut tirziu.

— Iartă-mă.

Se ridică îndreptîndu-se nehotărît spre ușă. Diana îi răspunse la rămas bun fără să-l privească. Adina se ridică și-l conduse. În prag el se opri.

— Totuși, Adina, eu...

— Te rog, nu insista.

— De ce?

— Nu se poate — vocea îi tremura tot mai mult.

— Atunci mîine...

— Nu. Nu există mîine.

— Vrei să mă sperii?

— Taci... sărută-mă...

Se smulse brusc din brațele lui și fugi în casă. I se părea, sau într-adevăr o văzuse plîngînd? Nu, era imposibil, i se păruse.

Urcă la volan. Pieptul i se înăbușea de fericire. Reflex, își controlă mina stingă. Tresări observînd că nu mai are ceasul dar imediat își aminti că îl uitase pe policioara din baie. Vru să oprească dar tocmai acesta era un prilej excelent pentru a reveni aici a doua zi.

Nici nu realiză șocul care îl făcu să piardă iarăși controlul volanului. Doar ploaia mărunță de toamnă, apărută brusc, îl intrigă cîteva clipe. O uită curînd căci o mulțime de planuri îi roiau acum prin minte...

După amiază, cu un buchet enorm de trandafiri în brațe, se opri în dreptul porțiței. Pe lumină, curtea avea un cu totul alt aspect. Vegetația crescută haotic acaparase întreaga grădină iarba își făcuse loc printre dalele pavajului, chiar și porțița de fier, ruginită, se deschidea mult mai greu ca în noaptea precedentă. Se apropie de vilă care și ea părea lăsată în paragină — vergelele ruginite, tencuiala coșcovită și desprinsă pe alocuri, scările năpădite de praf și de vegetație. Un fior ciudat îi fulgeră inima neliniștindu-l. Bătu în ușă, loviturile sunară seci, dar nimeni nu le răspunse. Insistă. Fără rezultat. Se auzi strigat din curtea vecină și întorcându-se, observă o femeie între două virste rezemată de gardul despărțitor.

— Alo, domnu', pe cine căutați?

— Sărutmina. Pe cele două surori. — în fața privirii contrariate a femeii simți nevoia să se explice — sint un prieten al lor și...

Căutătura ei deveni rece și bănuitoare.

— Domnule, dacă îți arde de glume, să știi că nu ți-ai găsit omul potrivit.

— Nici nu mă gîdesc. Vă rog să mă iertați — îngăimă total nedumerit.

Privirea femeii păru ceva mai comunicativă.

— Atunci cum se face că fiind prieten atât de bun cu ele, sau, mă rog ați fost prieten după cum pretindeți, nu știți că au murit acum cinci ani?

— Cred că este o neînțelegere. Eu vorbeam de Adina și de Diana.

— Și eu la fel. Adina și Diana, surorile, au murit acum cinci ani într-un accident de mașină. Se vede că le-ați neglijat foarte mult timp.

Cele spuse de femeia aceea îi depășeau puterea de înțelegere. Spera într-o confuzie, în ciuda neliniștii ce îl cuprindea tot mai mult.

— Și aici, cine locuiește?

— Nimeni. Casa a revenit unei mătuși bătrîne care, a doua zi după înmormîntare, a inventariat mobilierul, a încuiat și de atunci nu am mai văzut-o.

— Dar am fost așeară aici... — stăruie albit la față.

Privirea femeii se înăspri din nou.

— Domnule, ți-am mai spus, dacă îți arde de glume, mai bine vezi-ți de drum, — și enervată îi întoarse spatele.

Rămase golit de orice idee. Simțămîntul că s-a produs ceva ireparabil i se accentua continuu, venea ca o amenințare mută, sumbră, implacabilă. Lăsă trandafirii pe prag și ieși în stradă. Un bătrîn de vis-a-vis îi confirmă spusele femeii; îi numi chiar și cimitirul în care sînt înmormîntate. Pentru o clipă se gîndi că cineva își bate joc de el, dar alungă imediat bănuiala. În cele câteva zeci de minute ale nopții trecute trăise iubirea unei vieți întregi, o iubire ce nu putea fi un simplu joc. Presimțea că se petrecuse ceva îngrozitor, o nenorocire reală, dincolo de puterea lui de înțelegere.

Fugi acasă și telefonă febril unui prieten de la procuratură rugîndu-l să afle amănunte despre accidentul de acum cinci ani în care surorile

Stratulat și-au pierdut viața și dacă se poate să-i trimită și fotografiile lor. Celălalt îi promise că-l servește.

Trei zile groaznice trecură pînă găsi în cutia poștală plicul. Îl desfăcu înfrigurat și citi rezumatul accidentului — nimic nou, doar amănunte nesemnificative. Căută iar în plic și, cu minile tremurînde scoase două mici fotografii. Din ele îl priveau Adina și Diana! Inima îi spărgea pieptul și timplele îi pulsau violent, cu o durere atroce. Un sentiment de neputință totală îl sugruma, ar fi vrut să urle, dar nici măcar atât nu reușea. Deodată, o speranță absurdă îi fulgeră prin minte.

Se repezi în stradă, urcă la volan și într-un sfert de oră opri la poarta cimitirului. Ghidindu-se după pusele portarului, găsi cripta. Privirile sale învălură lacome fotografia din mijlocul monumentului. Adina și Diana! Nu exista nici o umbră de îndoială. Deznădejdea îl coplesii. Gemînd se prăbuși în genunchi lovind neputincios placa de marmură. Își rezemă fruntea de lespede rece și treptat se liniști. Un vid sufletesc adînc îl cuprinsese. În seara aceea rătăci pe străzi pînă tirziu, nu-și mai amintea pe unde anume. Simțea cum pur și simplu, casele, oamenii, mașinile, toate pentru el își pierduseră materialitatea. Era îngrozitor de singur. Pașii îl purtău inconștient pe strada ei. Curtea și vila erau mohorite și triste. Pe prag, trandafirii ofiliți tremurau abandonati în adierea vîntului.

Pentru cunoscuți, comportarea lui deveni de-a dreptul inexplicabilă. Nu mai răspundea la salut, toată ziua colinda pe străzi, iar noaptea lumina de la apartamentul său rămînea aprinsă pînă tirziu. Cu privirea tristă, cu cearcăne la ochi, neras și îmbrăcat neglijent arăta cu cel puțin zece ani mai în vîrstă. Cetățenii de pe strada unde locuiseră cele două surori începură să-l vadă apărînd la cele mai diverse ore, plimbîndu-se îngidurat și parcă așteptînd ceva. La început au fost intrigați și chiar au fost tentați să sesizeze miliția, dar poate deznădejdea din ochii lui, poate altceva i-a oprit. Cu timpul s-au obișnuit cu el și nu i-au mai dat nici o importanță.

Peste aproximativ o lună a intervenit incidentul cu copilul. Mult mai tirziu, cînd socul a trecut, pentru a se convinge că totul a fost real și nu doar o halucinație a minții lui înfierbîntate, a obținut chiar o copie a raportului întocmit atunci de miliție.

Raportul se referea la violarea casei în care au locuit Adina și Diana. Din declarația unei vecine reieșea că făptașul era un cetățean care dădea de citva timp tircoale imobilului respectiv, dar pe care nu-l lua nimeni în seamă deoarece părea inofensiv și cam sărac cu duhul. (zimbește și acum) Pe la orele opt seara, un copil trecînd pe lingă el îl întrebă cit este ceasul, dar nu primi nici un răspuns și se depărtă. Aproape în același timp cetățeanul fu cuprins de o agitație neobișnuită. Chiar și ochii i-au strălucit într-un fel aparte de parcă atunci ar fi descoperit soluția unei probleme ce îl preocupa intens. Luîndu-și măsuri de precauție, se strecură în curte, forță ușa vilei și pătrunse înăuntru. Îr, foarte scurt timp însă,

ieși din casă și se pierdu în josul străzii. Chemată urgent la locul faptei, mătușa celor două surori declară că din casă nu numai că nu lipsește nimic, dar în baie, pe policioara de deasupra chiuvetei, acoperit de praf și de pinze de păianjen găsisse un ceas bărbătesc cu brățară de aur ce părea uitat aici de foarte multă vreme, dar de care totuși nu își amintea. În rest, nimic de semnalat.

De atunci, după ce și-a revenit și a înțeles teribila farsă pe care i-a jucat-o timpul, viața a fost pentru el o luptă continuă.

O luptă crincenă cu Timpul...

*

Un zumzet anunță afișarea rezultatelor. Andrei privește ecranul și pupilele i se dilată. O bucurie imensă îl inundă, îl copleșește. Se va putea întoarce — calculatorul o afirmă fără nici un dubiu.

Își ridică încet ochii umeziți de pe monitor și inspiră adinc aerul rece al inserării.

Se va întoarce... curînd...

VICTOR NĂNESCU

LUPUL VEGETAL

1.

Brusc, pămîntul se cutremură. Făcu o săritură la întimplare și căzu, evitînd de puțin prăbușirea neașteptată a arborelui. Așteptă cîteva secunde, aspirînd prin toți porii liniștea așternută în jur. Pierdută printre colții de stîncă răsăriți pe întinderea pustie și albă a orizontului, urma aceea solitară, ca de sanie, desenase o potecă serpuită, ademenindu-l departe, lîngă albia secată a riului unde, la o palmă în spatele său, smuls din rădăcini, trunchiul bradului își poticnise alunecarea fulgerătoare pe bolovanii îngrămădiți ca niște trepte. Se sprijini neîndemînic de o piatră și se întoarse să privească. Cele două adîncituri paralele, proaspete, impecabil trasate pe zăpada murdară, își încheiau drumul lîngă tucul zimțat al cizmei. Zimbi îngindurat. Verificînd busola, descoperi că se abătuse destul de mult de la traseul propus. Curiozitatea de a afla încotro duce cărarea și nelor de sanie... Ridică rucsacul dintr-o singură mișcare, apoi traversă albia astupată cu zăpadă.

Cîmpia de gheață și copacul singuratic frînt pe un altar de piatră rămîneau pe celălalt mal. Urma saniei nu-i mai călăuzea pașii. Prin fața ochilor îi trecu deodată imaginea trupului său strivit sub greutatea bradului. Aruncă o privire neliniștită peste umăr, încercînd să nu se mai gîndească la nimic. Urmele așteptaseră omul. Un singur călător, pentru un singur copac. Și-o singură urmă.

2.

Pădurea respira ceață. Abrupt, muntele se înălța semeț, încercînd să străpungă impresurarea norilor. Atinse o creangă joasă și zăpada îi polei creștetul și umerii. Uitate de oboseală și mergînd fără oprire, devenise un mecanism docil și indiferent, în timp ce pașii săi impuneau deplasării o grabă lucidă, perseverentă. Ploile acide îi zdrențuiseră mantaua, dar nu simțea frigul. Siluetele întunecate ale copacilor... Avea senzația că din spatele fiecăreia pîneau ochii sticloși ai primjdiei. Amenințarea mută, pulsînd sufocantă din toate direcțiile. Pericolul...

Zvici odată cu saltul umbrei cenușii. Lama ascuțită vibră în aerul rece și reteză. Făcu un pas înapoi. Lupul se rostogolise lîngă un pin tînr. Era un singuratic. Își privea laba tăiată cu un fel de neîncredere aproape omenească. Se lipi de scoarța țepoasă rinjindu-și colții. Omul așteptă să vadă stropii calzi înroșind zăpada. Lupul își linse piciorul, rămînînd cu trupul strîns lîngă pin. Din ciotul alb începu să crească o ramură. Osul înmugurea. O prelungire vegetală. Cîteva mlădițe verzi, apoi frunze...

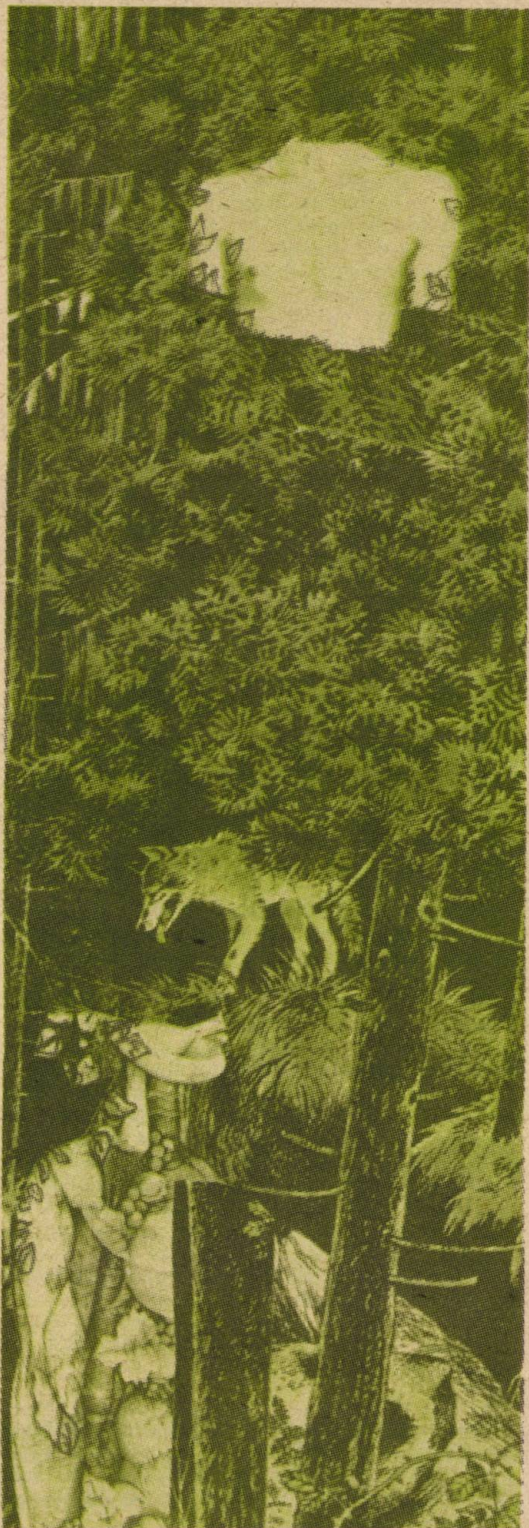
A doua săritură a lupului îl găsi nepregătit. Șocul îi smulse cuțitul din mînă. Se prăbuși, zvîrcolindu-se, lovindu-se de brazii care deodată părură a fi îngrozitor de mulți. Animalul îi căuta gîtul, acolo unde moartea pîndește mereu. Ca o gheară, laba înmugurită a lupului zgîrie adînc. De sus, ninsoarea cobora un giulgiu peste pădure...

Omul strînse în pumn bricheta: flacăra putea fi reglată pînă la distanța eficientă de un metru. Apăsă cu putere, disperat, dar lupul continua să lupte, deși flama îi atinsese ochii. Mușcă în gol. Focul îi cuprinsese gîtul, apoi spatele... Cînd lupul încetă să mai miște, capul și membrele anterioare încă mai ardeau.

Bărbatul rămase nemișcat. Minele, acoperite cu o pojghiță galbuie, îi usturau. Se descotorosi de animalul mort care îi apăsa pieptul și își afundă capul în zăpadă. Hainele și părul se aprinseseră în timpul luptei; fruntea îi era plină de bășici albe care supurau. Cătă în rucsac unguentul. Se spălă cu zăpadă, fără a lua obișnuitele măsuri de precauție. Pădurea și cîmpia de gheață pe care le traversase erau contaminate într-o mică măsură și nu avea sens să-și facă griji. Își aminti de doctorul Klast, de căderile radioactive, de epidemie... Își schimbă hainele. Pe cele arse le aruncă. Întinse pe față un strat subțire de vaselină și bău apă din burduful improvizat pe care îl ținea legat de curea, în partea dreaptă. Ochelarii cu reglaj din vizibil în infraroșu se spărseseră. Își strînse în jurul trupului mantaua de culoarea nisipului și împinse cu piciorul cadavrul lupului. Se opri și se întoarse din drum, mirat. Se aplecă, să vadă de aproape. Era un lup de lemn, un lup cioplit.

3.

Porțile dimineții se deschisă tirziu. Defileul era o trecere strîmtă, un culoar coborîtor tăiat neregulat în peretele stîncos dincolo de care gheața înaintase cu îndrăzneală, făcîndu-și loc spre adîncurile pămîntului.

Mergea încet, oprindu-se des, cercetînd cu atenție peisajul învîlmășit.

„Pot muri cu toții în mai puțin de trei luni“ îi explicase doctorul Klast.

Spațiul dintre stînci se îngusta mereu. Trecu pe sub o arcadă de piatră și i se păru că aude zgomotul unei căderi de apă. Pășea pe un covor portocaliu de mușchi. Respira greu. „Sulf probabil“, își spuse. Transpirația îi șiroia pe față. Dezbracă mantaua. Un jet fierbinte îi udă picioarele. Se adăposti în scobitura întunecată a unei grotte. Nu avea cum să meargă mai departe. Defileul era plin de guri de sulf.

„Am extras limfa vegetală dintr-un trunchi adus de ape“ povestise medicul. „Am încercat același lucru și cu arborii din jurul coloniei, dar experiența a eșuat. Deci undeva, în nord, natura e pe cale să învingă moartea și să ne ajute și pe noi“.

Scoase din rucsac masca de oxigen și cartușul filtrant. Cărarea subțire, portocalie, a mușchiului...

Era din ce în ce mai cald. Defileul se lărgea, continuînd să coboare.

„Inoculînd unui om limfă vegetală de tipul celei pe care am reușit să o extrag, se asigură o remarcabilă creștere a rezistenței organismului respectiv față de afecțiunile cauzate de radiații“ îi mărturisise înainte de plecare doctorul Klast. „Limfa vegetală provine de la plante-mutanți adaptate deja noilor condiții impuse de mediu. Tie ți-am făcut cite două injecții pe an...“ Îl bătuse pe umăr, convingător.

„Ești cel mai rezistent tip din colonie“.

Evită bulboanele cu noroi fierbinte și ridică ochii spre cer, dar nu reuși să distingă nimic din cauza aburilor otrăvitori. De la un timp observă că aerul se limpezise, iar pereții defileului se coloraseră într-un albastru fosforescent. Surise. Simțea din nou bătăile de inimă ale norocului.

4.

Pădurea apăruse la capătul defileului, înghesuită într-un fel de căldare naturală săpată în munte. Copacii păreau a fi cu toții de aceeași înălțime. Soarele lumina pieziș ramurile cu frunze albastre. În mijlocul pădurii, un luminiiș împetrișat cu flori. În centru, un arbore crescut fără noimă, urit, scorbuos.

Omul se apropie, curios. Înfipse în scoarța tare, acoperită cu mușchi, un analizor. Așteptă citeva secunde, apoi se uită cu atenție la cadranul aparatului. Fluieră surprins. De departe, îi răspunse ecoul. Aranjă pe iarbă unelte, în ordine, fără grabă. Aprecie din ochi înălțimea copacului, apoi privi din nou analizorul. „Limfă vegetală în stare pură“ își spuse. Nu-i rămînea altceva de făcut decît să despoaie copacul de scoarța solzoasă; alege din șirul de unelte un cuțit curbat, ascuțit pe ambele muchii. De jur împrejur, luminiișul își arcuia rotunjimea împusă de stejarii, ulmii și sălcile crescute năvalnic, laolaltă, aliniat pe o circumferință trasată imaginar. „Urma de sanie, fir-ar să fie“ îl provocă un gînd. Unele locuri erau prea perfecte pentru a aparține în întregime inteligenței naturii.

Detasă prima bucată de coajă îmbătrinită. O puse deoparte, turnind deasupra un strat subțire din soluția-conservant. Se grăbea. Așa, deodată, fără motiv. Mîinile se mișcau repede și precis. Simțea în spate, ca o greutate adevărată, spaima. Se opri să răsufle. Degetele îl usturau, amintindu-i de lupul de lemn. O pasăre coborî pe rămura uscată a unui arțar și omul îi urmări jocul. Penele, colorate în albastru deschis. Frunze albastre, iarbă albastră, cer albastru. „Hm, parcă era mai departe, copacul cu ramuri uscate” își spuse bănuitor, dar după o clipă uită gîndul. Arse cu flacăra brichetei așchilele cele mai mici și strînse cenușa într-o eprubetă de aluminiu. Însera. Umbrele amurgului învăluiră pădurea, aducînd prima geană de ceață fumurie. Se făcu frig. Suflă în pumni și reluă ascensiunea, urcînd tot mai sus pe trunchi, spre coroană. Își prinse lanterna deasupra genunchiului. „Luminîșul e mai mic decît am crezut” constată privind de la înălțimea ultimelor crengi. Teama dispăruse, făcînd loc unei stări dominată de nepăsare. Termină într-o jumătate de oră. Era noapte. Adună lemnul, împachetă fișile vegetale, filtră seva cursă din incizia pe care o făcuse la rădăcină. Tremura. Ploaia, oboseala... Era atît de obosit încît nici nu se mai miră cînd observă un tei crescut foarte aproape de copacul cel urît. Se așează și mîncă puțin, toropit, vîsînd cu ochii deschiși. Poiana se strîngea în jurul lui, încet, rotindu-se amețitor. Lumina... Unde era luna? Florile, și iarba, și frunzele sclipeau palid, aureolate de raze pe care nu le vedea. Le auzea. Își aplecă fruntea, ascultînd. Murmur. Bricheta se aprinse singură și din flacăra fișni o scînteie care își căută culcuș într-un buzunar al rucsacului. Sări în picioare, se clătină, pași împleticit. ACUM nu mai visa. Pădurea înainta, gemînd. Luminîșul deveni o spirală întunecată, un vîrtej. Mai repede, mai repede! Crengile loveau, biciuiau aerul încărcat de sunete. Omul își duse mîinile la urechi. Văzu pămîntul unduindu-se după un vas invizibil care desfăcu lacătul nemișcării. Copacii porniseră deodată, înaintînd implacabil, o menhină care strînge, un uriaș pumn vegetal necruțător, care se închide peste luminîș... Apucă rucsacul. Limfa vegetală. Supraviețuirea coloniei. Lupul de lemn... urma de sanie. Brațul pădurii îl ajunse din urmă și îl doborî; Știu că doctorul Klast va aștepta în zadar. Gîndurile i se învălmășiră. Poate că nici nu avusese rost căutarea. Poate că oamenii încetaseră a mai fi expresia definitorie a inteligenței. Poate că natura pur și simplu se săturase de ei și îi refuza. O frunză alunecă de sus și apoi, rînd pe rînd, fluturii albaștri ai arborilor înveliră trupul bărbatului. Dimineța găsi luminîșul pustiu.

Peste noapte crescuse un platan cu ramurile galbene ca o manta decolorată.

James E. GUNN

GRĂDINIȚA DE COPII

(SCENARIU ULTRALUCID, ANTIMISTIC ȘI APROAPE... RIGUROS ȘTIINȚIFIC)

Prima zi

Educațoarea le-a spus părinților mei că sînt cel mai delăsător din clasă, dar astăzi am făcut o stea în careul al treilea al grădiniței.

Educațoarea a rămas surprinsă și a încercat s-o ascundă spunînd că reacția fenixului solar este, într-adevăr, artistică dar nepractică.

Mie unul puțin îmi pasă. Găsesc că este drăguță.

Ziua a doua

Astăzi am făcut planetele: patru mari, două de mărime potrivită și trei mitite. Educațoarea a ris și m-a întrebat de ce făcusem atîtea de vreme ce, în afară de trei, restul vor fi prea reci sau prea calde pentru a permite existența vieții, iar cele mari sînt prea masive și prea otrăvitoare pentru a fi bune de ceva.

Educațoarea tot nu înțelege. Este mai importantă creația decît utilitatea.

Iar inelul din jurul celei de-a șasea planete este atît de frumos!

Ziua a treia.

Astăzi am creat viață. Acum înțeleg de ce ai mei dau o importanță atît de mare creației.

Am auzit filozofi discutînd despre scopul existenței, dar asta li se întîmplă doar celor mari. Mie îmi este suficientă bucuria jocului de fiecare zi: hîrjoana cu ceilalți copii, plutirea prin spațiile nesfîrșite; să explodezi în nove stelele instabile sau să fugi dinaintea vreunui adult ofensat. Toate acestea ar umple o eternitate.

Acum înțeleg mai bine. Viața trebuie să aibă un scop.

Educațoarea avea dreptate: numai două din planetele de mărime potrivită și una dintre mititele sînt potrivite pentru viață.

Am creat viață pentru toate trei, dar numai pe a treia planetă de la soare a reușit pe deplin.

I-am dat un singur țel — supraviețuire!

Ziua a patra

Planeta a treia mi-a absorbit tot interesul. Océanele freamătă de viață.

Am introdus un nou țel — multiplicare!

Formele de viață dezvoltate în océane sînt din ce în ce mai complexe. Copiii mă cheamă să mă joc cu ei, dar eu nu mă duc. E mai nostim jocul meu.

Ziua a cincea

De nenumărate ori am depus pe uscat creaturi ale oceanului și le-am ținut în viață cu mult

peste timpul de supraviețuire. În cele din urmă am reușit. Unele dintre ele s-au adaptat.

Am avut dreptate. Oceanul este în mod hotărât un factor inhibitor. Succesul creaturilor de uscat este incert.

Ziua a șasea

Tot ceea ce am făcut până acum nu valorează mai nimic. Astăzi însă am creat inteligență. Și am adăugat o a treia funcțiune — cunoaștere.

Dintr-o primată anodină s-a dezvoltat o creatură fabuloasă. Are două picioare, merge în poziție verticală și privește în jur cu ochi curioși. Are brațe slabe și un creier insignifiant însă triumfă aproape în tot ce face. Aproape că și-a cucerit întregul mediu înconjurător. Iar acum a început chiar să speculeze asupra existenței mele.

Ziua a șaptea

Astăzi nu este zi de grădiniță.

După truda și chinurile creației este grozav să te joci din nou. E ca și cum ai scăpa de cîmpul gravitațional al unei pitice albe și ți-ai recîștiga trena disipată.

Educatorea a vorbit din nou cu părinții mei astăzi. Le-a spus că m-am dezvoltat remarcabil în ultimile cîteva zile dar creația mea era din nefericire deformată și inconsistentă. Mai mult, era potențial periculoasă.

Educatorea spunea că ar trebui distrusă. Părinții mei au obiectat spunînd că reacția fenixului solar din soare va conduce periculoasă formă de viață de pe a treia planetă la descoperirea reacției termonucleare. Iar în funcțiile cu care îi dotasem, problema era ca și rezolvată.

Educatorea a mai spus că acest lucru nu este de competența părinților mei și că ea nu-și

poate asuma nici-un risc. Sfîrșitul conversației nu l-am mai auzit pentru că am plecat la joacă.

De fapt nici nu-mi mai pasă. De fapt, pînă la urmă, ajungi să te plictisești de lucrurile vechi. Oricum am să fac una mai bună.

Fiind însă primul lucru care l-ai făcut nu se poate să nu te încerce un anumit atașament sentimental. Iar dacă veți vedea o cometă uriașă îndreptîndu-se spre soare, să nu dați vina pe mine.

Ziua a opta...

INSULA DE HÎRTIE

Cînd eram mic — odată, demult — am citit o carte foarte interesantă și, tot recitînd-o, m-am obișnuit să adorm, în nopțile lungi de iarnă cu cartea în brațe. Dar nu m-am mulțumit cu atît. Mi-a intrat mie în cap că personajele acelei povestiri fabuloase — cu pirați și cadine răpite din îndepărtatele seraiuri și nave cosmice rătăcitoare — sînt niște oameni în carne și oase cu care eu aș putea intra în vorbă, scriindu-le lungi scrisori autobiografice.

Bunicii mei deveniseră bănuitori cînd, tot mai des, mă vedeau urcînd în podul casei, unde zăboveam ore întregi. Mie, însă, nu-mi păsa. De acolo, de sus, lansam bărcuțe și păsări de hîrtie care pluteau prin aer pînă departe, unde nu mai vedeai cu ochii.

Colegii mei de grădiniță rîdeau de mine cînd le arătam cărțile poștale trimise de prietenii mei Ali-Baba, Sindbad Marinearul sau George Corson, deși înfățișau întotdeauna orașe și oaze necunoscute. Ei spuneau că de cîte ori căutau pe hîrțile terestre sau astrale acele locuri nu găseau decît niște mari pete albe pe care scria: „aici sînt tigri”.

Odată, Emirul mă înștiință — într-o depeșă scrisă pe un covor zburător împodobit cu peceți și panglici colorate — despre vinătoarea de fluturi pe care o plănuia și la care eu eram invitat de onoare. Altă dată — era într-o simbătă — m-am trezit la căpătiului patului cu un întreg alai de cavaleri ai Mesei Rotunde, care și-au făcut din pantalonii mei scurți flamură de luptă. Și nu s-au lăsat pînă ce n-am plecat cu ei în căutarea uriașilor veniți de pe Jupiter.

Acum sînt foarte ocupat. Călătoresc prin tot felul de locuri — purtat de vînt —, căci sînt mereu invitat. Chipul meu a ajuns să prindă ceva din frăgezimea hîrtiei. Colegii mei au ajuns oameni mari. Cîteodată, vreunul din ei, împovărat de ani, își îndreaptă spinarea și, cu o mină tremurîndă, mă scoate de prin vreun raft, citindu-mă nepoților adunați în jur. Cel mai bine mă simt însă atunci cînd, scos pe furiș din ghiozdanul vreunui năstrușnic, asist din ultima bancă la vreo oră plictisitoare de școală...

Și uite așa trece timpul...

Sînt ani, deja, de cînd, retras pe insula mea de hîrtie, fac semne prietenoase cu mina navelor cu copii ce trec pe lingă țărnul meu.

ALEXANDRU PECICAN

ARTHUR C. CLARKE

REÎNTÎLNIREA

Din acel Clindar care pășise pe Pământ, într-o altă dimineață, cu trei milioane de ani în urmă, nu mai rămăsese nici un singur atom; căci trupul, uzat și reconstruit de nenumărate ori, nu reprezenta mai mult decât un înveliș temporar pentru inteligența iscoditoare pe care o adăpostea. Fusese remodelat în multe forme stranie, pentru misiuni neobișnuite, dar întotdeauna se reîntorsese la aspectul său umanoid, de bază.

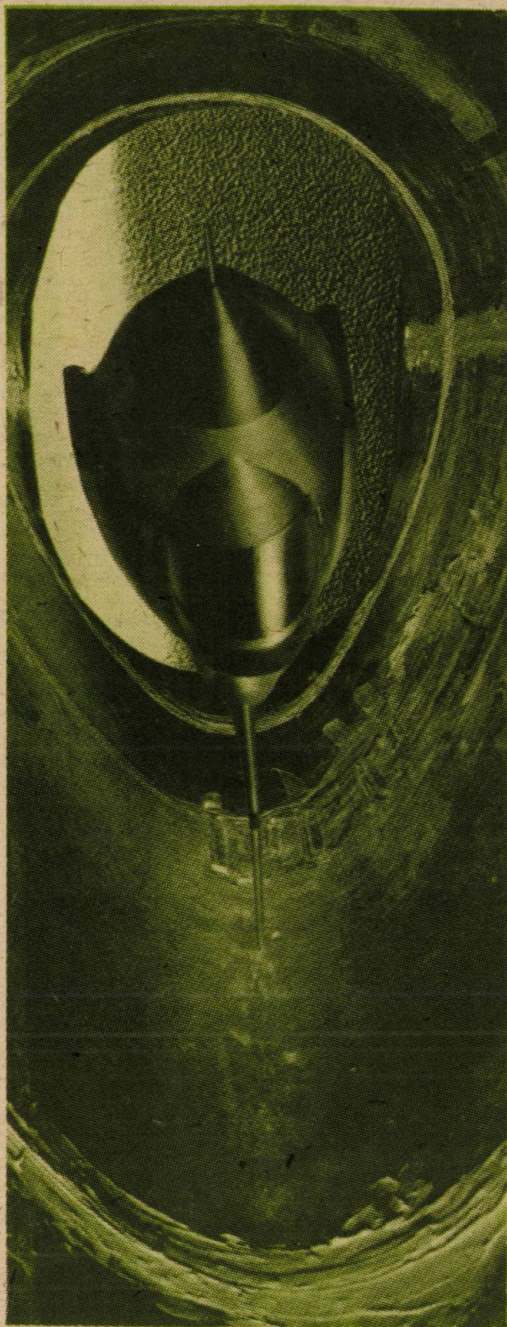
Cît despre amintirile faptelor și emoțiilor celor trei milioane de ani, petrecuți pe mai mult de o mie de lumi, nici cel mai eficient sistem de memorizare, nu ar fi putut să le cuprindă pe toate într-un singur creier. Erau însă disponibile în orice moment, stocate în imensul depozit de memorie ce înconjură planeta. Ori de cîte ori dorea, Clindar putea retrăi, într-o deplină revocare, orice porțiune a trecutului său. Putea să revadă o floare sau o insectă asupra căreia privirea sa poposisese o clipă, cu zeci de mii de ani în urmă, să audă glasurile creaturilor dispărute de milenii, să simtă miresmele lumilor mistuite de multă vreme în rugurile funerare ale propriilor sori. Nimic nu era pierdut pentru el — dacă dorea să-și amintească.

Așa că atunci cînd primise semnalul, în timp ce nava de aur era pregătită pentru călătorie, se dusesse în Palatul Trecutului și lăsase străvechile-i amintiri să se reverse înapoi în memorie. Acum i se părea că doar ieri — nu cu trei milioane de ani în urmă — vinase cu oamenii — maimuță și îi arătase Lunatecului cum să aleagă pietrele ce puteau fi folosite drept cuțite.

„Sînt treji“, rosti o voce molcomă în adîncurile creierului său. „Se mișcă prin navă“.

Era bine, cel puțin erau în viață. Primul raport al robotului indicase o navă a morților, și trecuse timp pînă ce adevărul ieșise la iveală. Va fi o surpriză pentru oaspeți, gîndi Clindar, să se trezească atît de departe de casă și spera că vor aprecia aceasta. Erau puține lucrurile pe care nemuritorii le apreciau și prețuiau mai mult decât surpriza; „cînd nu va mai rămîne nimic surprinzător în univers, se va putea muri“ — obișnuiau să spună.

Mergea prin peisajul variat al micii lumi, savurînd momentul, căci fiecare din aceste întâlniri era unică și fiecare contribuia cu ceva nou la aspectul și scopul vieții sale. Deși singur pe stîlca plutitoare, nenumărate miliarde de entități priveau prin ochii săi și îi împărtășeau senzațiile, și încă multe alte miliarde o vor face în vremurile ce vor urma; cele mai multe vor fi avînd aproximativ aceeași formă, fiindcă aceasta era o întîlnire care interesa mai ales acele inteligențe ce puteau fi numite umanoide. Dar nu vor fi puține creaturile mult mai stranie, și multe dintre ele se numărau printre prier-

tenii săi. Către toți acești spectatori de multiple forme transmise un salut glumeț — o infinit de complexă și subtilă variantă a butadei universale, ce se poate traduce brut prin cuvintele: „Știu, toți umanoizii arătam la fel — însă eu sint cel perfect”.

Monolitul ceresc nu era singura casă a lui Clindar, dar pe aceasta o îndrăgea cel mai mult, căci era plină de amintiri ce nu necesitau reînvierea în Palatul Trecutului. Locuise pe ea cu treizeci de mii de ani în urmă, împreună cu un grup de prieteni dispersați prin Galaxie după aceea, iar eflluviile acelor zile încă mai stăruiau, ca o blindă mîngiere a zorilor eterne.

Și pentru că se afla departe de zdrobitorul impact al marilor centre de civilizație, constituia un loc perfect de întîmpinare și liniștire a vizitatorilor speriați sau nervoși. Aceștia puteau fi impresionați, dar nu covârșiți, amețiți dar nu alarmați. Văzîndu-l doar pe Clindar, nu se temeau de forțele și potențialele concentrate în el; puteau afla de acestea cînd ar fi fost mai pregătiti, sau niciodată.

Fața superioară a marii stînci era împărțită în trei nivele, cu vila la cel mai înalt capăt și cu șorțul neted al platoului de asolizare la cel mai coborît. Între acestea, și ocupînd mai mult de jumătate din suprafața totală, se găseau pajiștile și bazinele și împrejuririle și pilcurile de copaci printre care Clindar presărase suvenirurile a mii de lumi și sute de civilizații. Forța de muncă necesară menținerii în condiții ireproșabile a acestor frumuseți născute în cer, nu se afla nicăieri la vedere. Animalelor simple și mașinilor mult mai complexe ce le supravegheau li se ordonase să rămînă ascunse pînă cînd întîlnirea va lua sfîrșit. Mîncătorul-de-larbă și Doboritorul-de-copaci, deși total inofensivi, puteau provoca o spaimă cumplită ființelor care i-ar fi întîlnit fără o pregătire prealabilă. Și deoarece tuturor civilizațiilor le plac covoarele zburătoare, singurele animale vizibile acum pe suprafața stîncii erau două creaturi colorate strălucitor, ce filfiau de jur împrejurul său, emițînd un murmur slab, muzical. Pentru moment le îndepărtă cu un gest și ele ondulară dispărînd în copaci.

Clindar nu se grăbea niciodată, exceptînd situațiile cînd era absolut esențial, graba fiind un semn al imaturității — și mortalității.

Poposi pentru un lung răstimp lîngă bazinul din inima lumii sale, privind oglinda lichidă ce reflecta cerul de deasupra și reverbera oceanul de dedesubt. Era foarte mîndru de micul lac — rezultatul unui experiment ce durase cîteva mii de ani pînă se desăvîrșise. Șase specii de pești, de pe șase planete diferite, conviețuiau acolo privindu-se pofticios, dar învățaseră dintr-o amară experiență că biochimia lor avea un înalt grad de incompatibilitate.

Privea încă în bazin, cînd zări umbra navei de aur trecînd peste el și îndreptîndu-se spre platoul de la capătul stîncii. Ridicîndu-și ochii, o văzu oprindu-se în aer, dematerializîndu-și secțiunea centrală și eliberînd încărcătura pe care o transportase peste ani lumină.

Artefactul strălucitor de metal și plastic care cobora în focarul abia vizibil al cîmpului de forță, nu părea mai primitiv decît cele mai multe cosmonave din prima generație. Cînd atinse suprafața rocii, cîmpul ce îl susținea dispăru și nava de aur se îndepărtă pentru a fi gata din nou peste o sută de ani, sau peste o mie, după cum va fi necesar.

Prima astronavă de pe Pămînt sosise. De ce, se întrebă, le trebuise atît de mult timp?

* * *

Clindar stătea, în întregime vizibil, la capătul scării largi ce cobora pînă la platforma de debarcare. Era dificil, gîndi, să se poată imagina — un contrast mai izbitor decît cel dintre cele două nave aflate acolo. Noua sosită era uriașă și greoaie, acoperită cu componente de echipament grosolane, pîrînd să fi fost fixate pe ea ca elemente ulterioare construcției. Propriul său vehicol, odîhnindu-se la o sută de pași mai departe, era doar o fracțiune din aceasta și forma sa suplă, de proiectil alungit, era însăși întruparea vitezei și puterii. Chiar în repaos părea gata să se avînte spre stele.

Oaspeții nu puteau să nu îl observe și să nu se mire, în van, de forța ce-l propulsa în văzduh. Pentru oricare călător curios constituia de la bun început o provocare — și o momeală.

Îl văzuseră. Se zăreau, prin ferestrele navei, gesticulînd; își putea imagina foarte clar surpriza lor. Veniseră tot acest drum — de acum trebuiau să realizeze că erau în alt sistem solar — și se așteptau să întîlnească fantasticele creaturi ale unei evoluții străine. Ceva atît de evident uman ca sine putea fi ultimul lucru pe care l-ar fi anticipat.

Oricum vor avea partea lor de stranieități la timpul potrivit, dacă mințile lor vor putea face față. O avanpremieră era aici, în linia de capete ciclopice care flancau scările. Deși nu întîlneau două la fel, erau toate aproximativ umane, și bazate pe realitate. Unele nu aveau ochi, altele aveau patru; unele aveau guri sau nări, altele nu; unele posedau senzori pentru o bandă largă de radiații altele nu percepeau altceva decît lumina obișnuită.

Fusese un timp cînd multe din ele i se păruseră urite și chiar respingătoare, dar acum îi erau atît de perfect familiare încît uneori găsea că era greu să-și aducă aminte care dintre ele i se păruse hidos. După ce străbătuse mii de lumi, nimic străin nu îi mai apărea neuman.

Începu să coboare încet, pe lîngă capetele grave ale prietenilor săi nemîșcați și tăcuți. Chipurile înrămate de ferestrele navei stăteau la fel de nemîșcate, privindu-l. Nu aveau cum să ghicească de cîte mii de ori erau depășiți numerește și cit de mulți ochi îi priveau prin ai săi.

Ajunse la piciorul scării și începu să se deplaseze de-a curmezișul multicolorei tapiserii de mușchi ce acoperea platforma de debarcare. Cu fiecare pas, mici valuri de culoare se unduiau peste covorul viu, sensibil, amestecîndu-se și fuzionînd în complexe figuri de interferență ce păleau încet, pierzîndu-se în depărtare.

Ilustrații — colaj de RADU GEORGESCU

Clindar merse printre desenele dăntuitoare ale valurilor create de tălpile sale, până când se află la mai puțin de patruzeci de pași de navă; acum ocupanții acesteia puteau să-l vadă și ei la fel de clar. Se opri și își ridică minile în gestul care, de la un capăt la celălalt al universului, proclama: „Nu sînt înarmat — Am intenții pașnice“. Apoi așteptă.

Nu credea că avea să aștepte prea mult — probabil cîteva ore, sigur nu mai mult de cîteva zile. Ar fi trebuit să fie emoționați și curioși, și deși prevăzători, vor fi fiind destul de inteligenți ca să realizeze că erau complet în puterea sa. Dacă ar fi dorit să le facă vreun rău, șubrezii pereți ai construcției lor nu le puteau oferi nici un fel de protecție.

Deja — atît de curînd! — unul dintre ei dispăru din fereastră, îndreptîndu-se spre interiorul navei. Ceilalți continuau să privească manevrîndu-și instrumentele și discutînd. Aveau un fel de dispozitiv de înregistrare îndreptat spre el; nu își putea aminti nici o rasă care omisese să facă aceasta.

O ușă se deschise într-una din laturi. Greoaie și stingace în costumul protector, o ființă stătea la intrare ținînd în mîini un pachet mare, plat. Fără îndoială aceste creaturi știau că puteau respira atmosfera, dar erau deasemenea conștiente de pericolul contaminării. Acționau cu precauție și îi aprobă.

Ființa păsă pe mușchi și se opri pentru un moment, tulburată de frumusețea valurilor ce i se nășteau sub tălpi. Apoi privi în sus spre Clindar și ridică pachetul. După un moment de ezitare, înaintă.

Încet, prevăzător, hominidul venea spre el, părăsind adăpostul grotei sale metalice. Clindar rămase nemișcat, relaxat dar atent, reamintîndu-și multe întîlniri de pe multe alte lumi.

Ajunsă doar la cîteva pași distantă, creatura se opri și întinse încet o mîna cu palma deschisă. Astfel, gîndi Clindar, se salută între ei; gestul era unul comun printre bipede, îl întîlnise deseori. Întinse la rîndul său propria-i mîna.

Degete subțiri, lipsite de unghii, cuprinseseră mînușa flexibilă, întîlnindu-se peste ani-lumină și ere. Ochii amîndurora se închiseră, ca și cum spiritele pe care le reflectau ar fi depășit intermediul vorbirii. Apoi hominidul își coborî privirea și îi înmîină pachetul.

Acesta consta din duzini de foi foarte subțiri, dintr-un material ușor, tare, acoperite cu gravuri și desene. Primul era o diagramă astronomică simplă, evident a sistemului planetar din care venea ființa. Săgeți indicau vehement a treia planetă numărînd dinspre steaua centrală.

Clindar întoarse pagina. Acolo, minunat executate într-o tehnică de aparență tridimensională, erau imagini ale unui glob văzut din spațiu; și recunoscî îndată continentele.

Arată spre sine, apoi spre inima Africii. Era uluit vizitatorul? Nu putea ști, este imposibil să judeci reacțiile altui hominid pînă cînd nu-l cunoști îndeaproape; expresiile unor emoții de bază ca frica și ostilitatea sînt aproape în întregime arbitrare, diferînd de la specie la specie.

Uitind, pentru un moment de vizitator privi familiarul triunghi teșit a cărui formă se modificase atât de puțin în cele trei milioane de ani. Dar totul în acel triunghi — animalele și plantele pe care le cunoscuse odinioară și probabil climatul și topografia de amănunt a solului — se vor fi schimbat până aproape de nerecunoscut.

Iar aceste creaturi se transformaseră din sălbăticiii flămânzi care fuseseră strămoșii lor. Cine ar fi putut visa că fiii Lunatecului vor ajunge atât de departe; deși văzuse aceasta petrecându-se de atâtea ori în trecut, întotdeauna, i se păruse un miracol.

Unele civilizații erau incredibil de ignorante în privința propriului lor trecut; Clindar se întreba dacă aceștia vor fi având vreo părere despre drumul parcurs de la peșteră la nava spațială. Desigur, nu puteau ghici cele ce vor urma. Făcuseră primii pași sovăitori spre stele — dar libertatea spațiului era numai un simbol, nu întotdeauna bine definit, accesibil unui anume nivel de înțelegere. Fuseseră mulți cei care rezistaseră pasului peste pragul universului, doar pentru a fi zdrobiți de dezvăluirea tainelor prea mari pentru puterea lor de stăpânire. Unii supraviețuiseră, cu prețul renunțării la stele și al închistării în propria lor lume, în spatele barierii de ignoranță. Spiritul altora fusese atât de zdruncinat încât pierduseră voința de a trăi, iar planetele lor reîntraseră în stăpânirea animalelor necuvântătoare.

Căci erau cîteva cazuri prea grele pentru a putea fi suportate; și pentru multe specii acestea includeau darul adevărului și darul veșniciei. În timp ce întorcea paginile cărții care îi fusese înmînată, oprindu-se să privească diagramele și fotografiile saturate cu informații vizuale, Clindar se întreba dacă oaspeții erau gata să facă față imensei fîgăduințe a vreunui dintre ele.

Iar dacă vor dori să le primească, arta și știința a mii de lumi se vor revărsa asupra lor. În subteranele băncilor de memorie ale acestei planete se aflau depozitate răspunsurile la întrebările care îi obsedau, — vindecarea tuturor bolilor, soluțiile tuturor problemelor de materii prime, energie și repartiție — probleme pe care semenii săi le rezolvaseră de atât de mult timp încît acum le venea greu să creadă că existaseră vreodată.

Li se putea arăta arta stăpînirii trupului și creierului, încît să poată atinge întreaga expresie a puterii fără să-și irosească viața ca fantome intelectuale într-o minunată mașină, sub capacitatea lor de a o manevra. Puteau sfărîma dominația durerii astfel ca aceasta să devină o santinelă, nu un tiran, trimițînd mesaje pe care rațiunea era capabilă să le accepte sau să le ignore, după bunul său plac.

Mai mult decît atât, ar putea să aleagă momentul morții cînd ar dori. Li s-ar arăta multiplele căi ce duc dincolo de mormînt și prețul care trebuia plătit pentru nemurire în toate formele ei.

Li s-ar deschide dinaintea perspectiva timpului infinit, cu toate spaimile și promisiunile ei. Unele minți puteau înțelege, altele nu: aceasta

era linia despărțitoare între cele care moșteneau universul și cele care erau doar animale inteligente. Nu exista nici o cale de a spune în care din categorii se va încadra vreo specie, pînă cînd nu atingea momentul ei de adevăr — moment de care noii veniți se apropiuau atât de iute, deși în totală ignoranță.

Acum, pentru mai bine sau mai rău, trebuiau să lase în urmă jucăriile și iluziile copilăriei. Căci vor urmări istoria și gîndurile a miliarde de civilizații, vor descoperi că nu erau unici — că se aflau într-adevăr jos pe scara evoluției cosmice. Și dacă, asemeni multor societăți primitive, cultura lor încă mai credea în zei și spirite, trebuiau să abandoneze aceste fantezii și să facă față crudului adevăr. Poate nu în secolele viitoare, dar într-o zi și ei vor porni spre inima Galaxiei, descoperind forțele titanice ce se frîmțau acolo, printre cele mai vechi dintre stele, minunîndu-se de inteligențele care le pot controla.

Între timp, era de lucru; iar o lume aștepta să-și întîlnească oaspeții.

Ștîncă începu să se miște, rotîndu-se în jurul axei, astfel încît curcubeul strălucitor al inelelor se deplasa pe cer. Accelerînd constant, insula aeriană se îndreptă spre cascada ce acoperea întregul orizont și cele două turnuri gemene care o flancaseră pînă atunci dispărură în depărtări.

Cerul de deasupra devenise un mînnunchi de fișii vîrgate, alburii, alunecînd veșnic din stele. Într-o izbitoare tăcere, ștîncă pătrunse în zidul de nori și soarele auriu se topi într-un crepuscul roșiatic.

Amurgul se transformă în noapte, dar pe insulă domnea, licărind, slab luminiscentă palidă a mușchiului și a cîpăcilor. În afară de această licărire, nimic nu era vizibil, exceptînd vîlătucii de ceață și vapori ce se învîlburau pe lingă ea cu o viteză înimaginabilă. Ștîncă părea că se mișcă prin haosul de dinaintea Creației, sau că trece frontiera dintre viață și moarte.

În cele din urmă ceața începu să se subțieze; forme vagi de lumină clipeau în fața ei, pe cer. Și deodată, ieși dintre nori.

Dedesubt era încă marea fără de sfîrșit, luminată blind de razele alb-sidefii revărsate de curcubeul de cristal de pe cer. Împrăștiate pe ocean în mulțimi fără număr, de la nivelul valurilor pînă la înălțimile stratosferei, pluteau insule aeriene de toate formele și mărimile posibile. Unele erau strălucitor luminate, altele simple siluete pe fundalul cerului; majoritatea erau nemîșcate, dar cîteva se deplasau cu rapiditate ca niște transatlantice în rada unui mare port, la ora fluxului de dupăamiază, cu balițele și luminile sclipind în jur. Era ca și cum o îrtreagă galaxie ar fi fost capturată și adusă pe acel tărîm; iar capătul superior se topea imperceptibil în pulberea strălucitoare a Căii Lactee.

După trei milioane de ani în sălbăcie, fii maimuțelor ajunseseră la prima așezare a Celor din Stele.

Traducere de FAURE AGACHI

Asigurarea mixtă de viață și variantele acesteia

Printre asigurațiile facultative care se pot încheia de către o persoană este și „**asigurarea mixtă de viață**”.

Această asigurare dă posibilitatea asiguratului să economisească, în mod planificat, o anumită sumă de bani, pe care o va primi la expirarea duratei asigurării. Totodată, o astfel de asigurare constituie un sprijin bănesc pentru cel care o contractează sau pentru familia sa, în cazurile de producere a unor evenimente neprevăzute și nedorite.

Pentru a răspunde unor cerințe ale populației, asigurarea mixtă de viață se practică și în alte variante, realizate prin extinderea protecției asupra unui număr mai mare de persoane, prin suplimentarea sumei asigurate în cazul survenirii unor anumite categorii de evenimente asigurate etc.

● **Asigurarea familială mixtă de viață** dă posibilitatea cuprinderii în asigurare a tuturor membrilor de familie în vîrstă de la 5 la 65 de ani, oricare din aceștia putînd încasa suma asigurată, în funcție de evenimentul asigurat întîmplat.

● **Asigurarea mixtă de viață și suplimentară de accidente** este o variantă la care suma asigurată, stabilită pentru urmările accidentelor, este majorată față de suma prevăzută pentru celelalte evenimente cuprinse în această asigurare.

Asigurațiile mixte de viață prezintă o serie de caracteristici comune, dintre care enumerăm:

- Sînt accesibile persoanelor în vîrstă de la 16 pînă la 65 de ani.
- Se pot contracta pe termene de la 5 la 15 ani.
- Primele de asigurare sînt diferențiate în funcție de vîrstă persoanei ce se asigură, de termenul pentru care se face asigurarea și de mărimea sumei asigurate.
- La expirarea asigurațiilor la care primele au fost plătite pentru întreaga durată prevăzută în poliță, sumele asigurate se primesc concomitent cu o indemnizație de 10%.
- Asigurațiile participă la tragerile de amortizare lunare, acordîndu-se pentru fiecare

combinație de litere ieșită la tragere 1.000 de lei din suma asigurată.

- Dacă asiguratul a suferit un accident de pe urma căruia s-a stabilit o invaliditate permanentă (fie imediat, fie în decurs de un an de la accident), primește suma asigurată înscrisă în poliță, în caz de invaliditate totală, sau o parte corespunzătoare gradului de invaliditate stabilit, în caz de invaliditate parțială. După primirea acestor sume, asigurarea continuă pentru suma înscrisă în poliță și pentru drepturile ce decurg din aceasta, sumele ulterioare acordîndu-se independent de cele pentru invaliditate permanentă.

- Asiguratul are posibilitatea de a modifica pe durata asigurării, datele prevăzute în poliță referitoare la: beneficiar, cuantumul sumei, termenul de expirare, precum și de a opta pentru altă formă de asigurare, cu adaptarea, după caz, a primei de plată.

- Asigurarea se poate repune în vigoare prin plata dintr-odată sau în rate a primelor de asigurare rămase neachitate, ori prin prelungirea termenului de expirare a asigurării, în situația în care, din diferite motive, plata primelor a fost întreruptă.

Pentru a beneficia neîntrerupt de foloasele ce le oferă asigurațiile mixte de viață, este necesar ca primele să fie achitate la termenele stabilite.

Cei interesați mai pot contracta la ADAS și alte forme de asigurări de viață, cum ar fi:

- Asigurarea de economie și de invaliditate permanentă din accidente.
- Asigurarea cu termen fix.
- Asigurarea cu indemnizație pe timp limitat.
- Asigurarea viageră (cu primă unică sau cu plata primelor pe timp limitat).

Pentru orice informații în legătură cu încheierea de asigurări, plata primelor, primirea de despăgubiri etc., vă puteți adresa fiecărei sucursale ADAS, punctelor operative de lucru sau inspectorilor ADAS.

Filmul științific

„FOCUL ALBASTRU“ PREMIUL I SUBIECTUL — ENERGIA

Primul Festival Internațional al Filmului avînd drept temă, „ENERGIA“, Lausanne (Elveția): Focul albastru (scenariul Alexandru Zănescu, regia George Știucă, imaginea Radu Dumitru) Premiul întâi pentru cel mai bun film documentar.

Relatarea privind desfășurarea acestei competiții ne este oferită de regizorul Gheorghe Vitanidis, care a făcut parte din juriu.

„În cadrul festivalului au fost prezentate circa 50 de filme în concurs, selecționate din peste 300 de titluri care s-au aflat la baza preselecției. Cele selecționate vorbesc despre forța motrice a apei, iar ponderea majoritară este cea dedicată hidroenergeticii. Reeditînd imagini de pe toate meridianele, festivalul se constituie, în ansamblul lui, într-un poem închinat omului care supune natura și transformă energia apelor în forță motrice, vitală civilizației contemporane. Majoritatea filmelor selecționate — documentare, cu o mare cantitate de animație, filme de televiziune, de scurt metraj și de metraj mediu — au fost prezentate de 28 de țări. Juriul a reunit personalități științifice de excepție din domeniul hidroenergeticii, precum și cinești. În fruntea juriului s-a aflat Camille Dagenais (Canada), personalitate proeminentă în domeniul hidroenergeticii, mem-

bru al mai multor academii și institute de specialitate. Cei alți membri ai juriului au reprezentat Franța, Spania, Elveția, Italia, Norvegia și România.

Marele premiu al festivalului a fost obținut de filmul norvegian „Soarele, apa și energia“. Prin tematica lor, filmele deveneau o pledoarie pentru frumusețea mediului înconjurător, puncte de vîrf ale civilizației contemporane. Au mai fost laureate filme din Canada, Spania, Brazilia, China, Japonia, Franța, Elveția, Marea Britanie. Sigur că este o mîndrie pentru țara noastră că într-un astfel de festival România obține prin filmul lui George Știucă, **FOCUL ALBASTRU**, premiul pentru cel mai bun film documentar. Merită totodată a fi semnalată inițiativa ASPEN-ului (Asociația

specialiștilor post-universitari în energie, coordonată de președintele Georgel Visdei) de a fi ales o asemenea temă de importanță majoră pentru planeta noastră, cum este energia. Probabil că ediția următoare va selecționa filme care au drept profil de specialitate energie atomică. Iată cum, cel mai mare cazinou din Lausanne, Cazinoul Montbenon, timp de o săptămînă s-a transformat într-un templu al filmului. Fenomenul nu este întîmplător. Cazinoul Montbenon este, în același timp și sediul cinematecii din Elveția în fruntea căreia se află o mare personalitate a teoriei filmului, Claude Buache, care a fost și membru în juriul nostru“.

(continuare în pag. 165)

Aprecieri care ne onorează

Festivalul internațional al filmului de scurt metraj agricol Santarem (Portugalia) 1985: filmul Coconii de mătase (scenariul și regia Liliana Petringenu) a obținut premiul „Ciorchinele de aur“.

Atunci, la Santarem, delegația română a avut printre componenții ei pe regizorul Dan Pița și pe actorul Ovidiu Iuliu Moldovan însoțind ca protagoniști filmul Dreptate în lațuri, prezentat la festivalul filmului artistic de lung metraj.

La reîntoarcerea de la Festival, actorul Ovidiu Iuliu Moldovan „retrăind“ atmosfera și emoția participării la această importantă competiție internațională, încheiată pentru cineasții români cu un dublu succes — la filmul artistic ca și la cel documentar — avea să ne relateze:

„Tejo — fluviu ce vine din Spania, se varsă în At'antic via Santarem, făcând un estuar plin de mistere la pragurile Lisabonei. Santarem, oraș de veche tradiție și cultură a Portugaliei, de aproape 20 de ani

gazdă a unui foarte important festival internațional de film din Europa. La ediția din anul 1985 s-au prezentat peste 25 de țări, printre care U.R.S.S., S.U.A., Italia, Franța, R.F.G. etc., țări cu o mare și valoroasă tradiție cinematografică, ridicând spectaculos ștacheta festivalului. Are loc proiecția filmului de lung metraj realizat de Dan Pița, cu un succes îndreptățit. De asemenea, scurtmetrajul Coconii de mătase de Liliana Petringenu. După proiecție sîntem căutați, abordați, iar mai apoi... invitați la fadou. În acest mic local a cîntat și Amalia Rodriguez, iar, recent, marele favorit, marea stea a fanoului portughez care concertează curent la sala Olimpia din Paris, Carlos do Carmo. Seară emoționantă închinată românilor. Interviuri, fotografii, transmisii în direct la radioul și televiziunea portugheză, propuneri, planuri etc. Devenim populari...

Seara decernării premiilor. Într-un colț îndepărtat de lume se aplaudă de trei ori pentru România. Dan Pița, premiul special al juriului pentru valoarea artistică a filmului, Ovidiu Iuliu Moldovan premiul criticii pentru interpretarea rolului lui Pantelimon din același film și regizoarea Liliana Petringenu, marele premiu Ciorchinele de aur pentru scurtmetrajul Coconii de mătase, film ce s-a bucurat de un succes absolut remarcabil“.

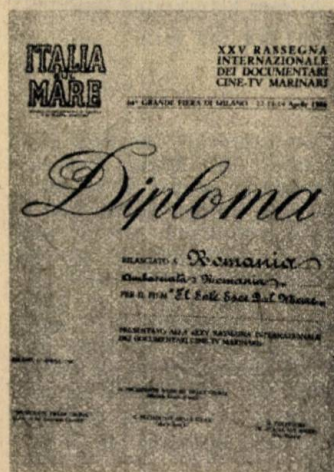
*De la
„Mugurii“
agrobiologiei...
pînă la
bogățiile
subacvatice:
„Soarele
răsare
din mare“*

Festivalul internațional al filmului științific de la Rio de Janeiro (Brazilia) 1985. Filmul Muguri (scenariul și regia Mircea D. Popescu, imaginea Laurențiu Mărculescu) premiul „Fritz Fiegel“.

„O ghindă dînd de soare a încolțit și, după ani și ani a devenit un falnic stejar“. Ajutată de oameni de știință, geneticieni, biochimisti, biologi, prin diverse ameliorări realizate în laboratoare, trecînd de la stadiul de sămînță în eprubetă la ghi-vece în pămînt, case de vegetație și apoi în cîmp, micul mugure se transformă în păduri sau în livezi, în podgorii, soiuri îmbunătățite genetic, cu calități deosebite, în condiții pedoclimatice diverse.

Săptămîna internațională a filmului naval și maritim de la Cartagena (Spania) 1985: filmul Skiff (scenariul și regia Doru Matei, imaginea Tiberiu Lazăr) premiul „Cigala“ pentru cel mai bun scurtmetraj pe 35 mm.

„Comentatorul“ inspirat ales prin muzica lui Adrian Enescu, secundată de grupul Stereo realizează în filmul Skiff, într-o fericită concertare, gestul puternic și mîrinimos al omului ce stăpînește fragila ambarcațiune în îmbrățișarea cu apa, simbol al drumului spre speranță, spre soare, un soare gigant ce mereu apune și mereu răsare, un om gigant ce se contopește cu munca lui, cu natura, cu pasiunea de a învinge.

Festivalul filmului științific Nikola Tesla-Belgrad (Iugoslavia) 1986: filmul **Lumina ochilor** (scenariul și regia Ladislau Karda, imaginea Claudiu Soltescu) premiul **Placheta de argint**.

O floare, un copil, ochi cu privirea luminoasă, oameni care merg pe stradă și iar flori și iar copii și iar ochi dar de data asta... nevzători. Un film despre munca migăloasă foarte delicată și extrem de importantă a medicilor de la Clinica universitară de oftalmologie din București, „proiectată” în imagini cinematografice de o excepțională acuratețe a detaliului, pentru a reda oamenilor bolnavi, vederea. Tehnici chirurgicale realizate și aplicate de profesorul Mircea Olteanu, fantastica Keratofacoproteza, operație prin care se înlocuiesc concomitent corneea și cristalinul afectați, diversele tratamente și intervenții cu ajutorul laserului practicate de medici specialiști din clinică, fac din filmul „Lumina ochilor” un document de rigoare științifică și probitate profesională.

Festivalul internațional al filmului de scurt-metraj de la Santarem (Portugalia) 1986: filmul **Doc-toranzii de la Dăbuleni** (scenariul și regia Eugen Gheorghiu, imaginea Eugen Lupu), premiul **Ciorchinele de argint**.

Un film despre „minunile” cercetătorilor de la Dăbuleni—Dolj, ce fac culturi de plante pe... nisipuri irigate. Pepeni ganți, cireșe imense, plantații de pruni, struguri, piersici, meri, legume și altele, toate plantate pe un pământ pe care

cîndva „dacă ieșeau două fire de iarbă”. Un pământ acum miraculos, îngrijit și îmbunătățit continuu de specialiști ce-și fac din rezultatul muncii lor un punct de pornire pentru realizarea de soiuri din ce în ce mai bune. Sau, cum se zice pe acolo, „la Dăbuleni știința e concentrată pe metru pătrat”.

Zea Mays (scenariul și regia George Știucă, imaginea Mircea Bunescu) premiul **Ciorchinele de bronz**.

Viața și evoluția porumbului de-a lungul istoriei, de la firavul bob contopit cu pământul la soiurile superioare realizate la Institutul de cercetări de la Fundulea.

Floarea apelor (scenariul și regia Mircea D. Popescu, imaginea Laurențiu Mărculescu), premiul **Ciorchinele de aur**.

Filmată cu o frecvență de o imagine la opt minute evoluția Pistiei strahioțes, plantă tropicală iubitoare de căldură, apă și lumină crescută și înmulțită întâi în laborator, apoi cultivată pe terenuri întinse cunoaște o largă întrebuințare, dovedind calități deosebite: ajută la purificarea apei, îmbogățește cu oxigen atmosfera și servește ca biomasă cu multiple caracteristici energetice.

Festivalul internațional al filmului documentar de la Milano (Italia) 1986: filmul **Soarele răsare din mare** (scenariul Adrian Sirbu, Tiberiu Lazăr, regia Adrian Sirbu, imaginea Tiberiu Lazăr) **Cupa festivalului**.

„De ce vrei să devii „scafandru”? Pornind de la întrebarea adresată tinerilor dornici să pătrundă în tainele adâncurilor, filmul debutează cu imagini tulburătoare prin colorit și prim-planul baletului grațios al plantelor, al diferitelor specii de pești dar și al scufundătorilor, foarte sugestiv „ilustrate” cu bătaile egale, ritmice ale inimii pe un fond muzical reprezentativ (muzica Alexandra Ghiață). „Să uiți ce este teama”, spunea profesorul. Tipătul pescărușului din înalturi devine semnalul scufundării în adâncuri. O profesie, un scop: să descoperim

bogățiile fundului apelor, să cercetăm viața florei și faunei subacvatice.

...Și revenind la „Focul albastru“

(urmăre din pag. 162)

Tematica energiei prezentă în 300 de titluri (din care s-au selecționat 50) de filme, documentare din 28 de țări a suscitat o întrecere pasionantă încheiată—asa cum arătam—cu o elogioasă apreciere a filmului românesc „FOCUL ALBASTRU” (Premiul I pentru cel mai bun documentar).

Dar să dăm cuvîntul din nou regizorului Gheorghe Vitanidis:

„Filmul Focul albastru a adus în cadrul Festivalului mărturie ale tradițiilor noastre privind folosirea forței motrice a apei, o istorie a energiei furnizată de apă purtînd pecetea geniului creator al poporului român care a știut s-o stăvilească, s-o transforme în tovarăș de muncă. De fapt, această fantastică

idee de a organiza special un festival internațional al filmului pe tema cea mai viu disputată, cea a energiei, a reunit, de pe toate meridianele lumii, imagini în care predomină două elemente fundamentale: omul și apa. Mai precis, festivalul s-a dovedit a fi un poem închinat omului care supune natura și transformă energia apelor în forță motrice, vitală civilizației contemporane”.

MELANIA CONSTANTINIU

FEI DE FEI

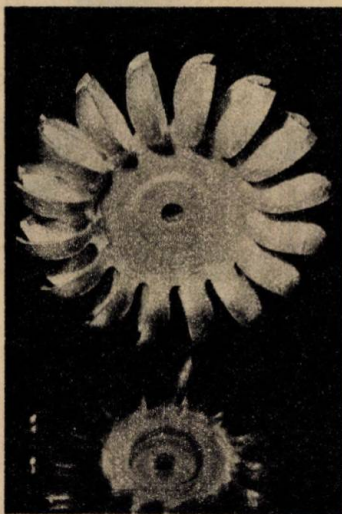
Chaldamult este denumirea noului minereu descoperit în bazinul Qaidam (China), care a fost omologat de Asociația internațională de mineralogie. Noul minereu poate fi folosit în diverse ramuri ale industriei.

*

Țigle din sticlă. În Japonia se fabrică pe scară industrială țigle din sticlă transparentă a căror față interioară este acoperită cu celule foto-electrice. Ele sînt pătrate, cu latura de 30,50 cm și nu necesită nici o instalație specială în cursul așezării lor pe acoperiș.

*

Barba. Studiile efectuate asupra posesorilor de barbă au dus la concluzia că starea organismului este influențată. Iarna, barba influențează pozitiv asupra intelctului, iar vara, dimpotrivă, produce o supraîncălzire a capului. Barba influențează negativ căderea părului la oamenii care au o asemenea tendință. Cu cît barba e mai lungă, cu atît se cheleşte mai repede.

**PRODUSE PE BAZĂ DE LEGUME ȘI
FRUCTE PENTRU ALIMENTAȚIA
DIVERSIFICATĂ A SUGARULUI ȘI
COPILULUI MIC**

Produsele sînt realizate din materii prime de calitate superioară, ce provin din terenuri netratate cu îngrășăminte și substanțe pesticide.

Componentele rețetei conțin principiile nutritive necesare refacerii, întreținerii și creșterii organismului copilului.

Produsele sînt experimentate clinic sub aspectul acceptabilității și toleranței digestive, acțiune realizată de cadre specializate din Ministerul Sănătății, în creșe, clinici și spitale de pediatrie.

Realizarea acestora are loc pe utilaje speciale, cu grad ridicat de mecanizare; sînt conservate prin termosterilizare, nu conțin conservanți și sînt avizate și recomandate de Ministerul Sănătății.

Produsele pot fi consumate, de la caz la caz, și după recomandările medicului pediatru, ca atare sau cu adăos de ou, brînză de vaci, carne, etc. sau diluate sub formă de supă-cremă.

la orice masă preparate din **PEȘTE**

PREPARATELE DIN PEȘTE
sînt gustoase și în întregime asimilabile

Bogat în proteine, grăsimi, fosfor și vitaminele A + D, **PEȘTELE ESTE UN ALIMENT DE BAZĂ PENTRU TOATE VÎRSTELE, PRECUM ȘI ÎN REGIMUL DIETETIC.**

De vânzare:

ÎN MAGAZINELE SPECIALIZATE DE PESCĂRIE

ÎN MAGAZINELE ALIMENTARE

ÎN UNITĂȚILE GOSPODINA ȘI DE ALIMENTAȚIE PUBLICĂ

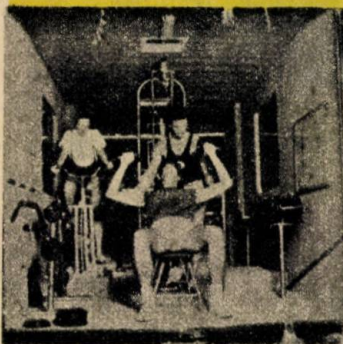
ÎNTÂmplĂRI ADEVĂRATE

Automobil neobișnuit

Mecanicul englez Andy Saunders (22 ani) este cunoscut ca un mare specialist, în primul rând datorită realizării unor modele de automobile cu totul neobișnuite. Ultima sa creație: o mașină care are doar un metru înălțime. Botezată ironic Claustrofobia (aluzie și la spațiile foarte mici de parcare), mașina este un Mini-Austin, pe care el l-a aranjat într-un mod desăvârșit, având chiar posibilitatea ca, la această înălțime, (un metru) să poată ține capul în mașină sau afară, cum este mai comod. Felul perfect în care a dus la bun sfârșit munca sa, i-a permis să-și expună originalul mijloc de transport în cadrul unei expoziții unde a fost mult apreciat.

Ingeniozitate...

Evident, nu oricine își poate permite să aibă acasă o sală de gimnastică sau măcar un colț de casă înzestrat cu cele necesare pentru practicarea exercițiilor de gimnastică. O tânără pereche din Los Angeles, Hans și Ann Turkel, au găsit o soluție

simplă și eficientă: gimnastica la domiciliu, la cerere! Persoanele interesate telefonează și fixează ziua și ora corespunzătoare, iar ingenioșii inițiatori ai acestei simple și practice metode, sosesc la domiciliul solicitantului cu un... autocamion uriaș care posedă o... sală încăpătoare dotată cu aparatele necesare practicării unor exerciții variate. Sub supravegherea celor doi tineri, cei interesați execută un program diversificat în funcție de starea și necesitățile exprimate de fiecare cetățean. Noul sistem de deservire la domiciliu a stîrnit un deosebit interes, numărul celor interesați („producători“ și beneficiari) crescînd într-un ritm neașteptat de rapid.

Un nou născut „în eprubetă“

Un nou și interesant eveniment medical s-a petrecut în orașul Cambridge (Anglia). Marisa Fernandez (28 ani), stăvărdată de origine sudaneză, a născut o fetiță, denumită Denise. Din cauza obstrucției tubului lui Palloppio, ea s-a decis să conceapă cu ajutorul medicilor un copil în „vitro“. Ovulele sale s-au unit în eprubetă cu spermatozoizii soțului. Primii trei embrioni fecundați au fost implantați în uterul ei, dar, din nefericire, încercarea nu a reușit. Atunci medicii au

recurs la alte ovule fecundate care fuseseră între timp congelate. De data aceasta, operația a reușit și după nouă luni de graviditate normală, Maria Fernandez a născut o fetiță bine dezvoltată. Istoria medicinii a înscris un nou și mare succes...

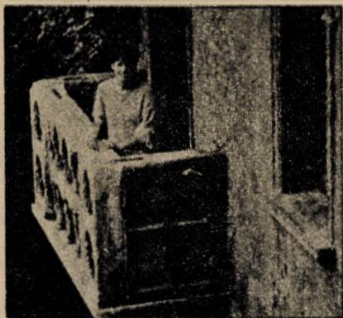
Prieteni: patru tigrișori

Dr. Millan Roy din orașul Marsilia (Franța) iubește nespuse de mult... puii de tigru. Iată și motivul pentru care atunci cînd fiica lui, Shirley Roy, a împlinit un an de zile, el i-a făcut cadou nu mai puțin de patru pui de tigri. Între cele patru animale și micuța Shirley s-a născut o mare și firească prietenie și dragoste. Toată ziua și-o petrec împreună, iar noaptea cei patru tigrișori își au patul lor alături de cel al lui Shirley. Interesant de semnalat este faptul că dr. Roy mai posedă doi tigri de cîte șase ani, Kali și Sherkan care au adăpostul lor special amenajat în curte.

„Eternei Julietta din Verona...“

„Către Julietta, Verona, Italia“. Poate să apară ca o adresă incompletă, dar vă asigurăm că va ajunge în mod sigur la destinație. Asemenea scrisori, aco-

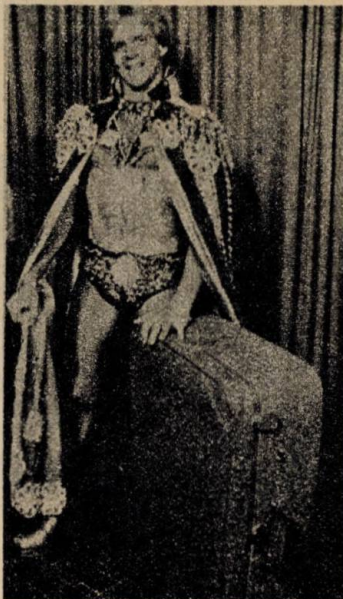

perite cu mărci poștale din lumea întreagă, sosesc zilnic la Verona, în ciuda faptului că un asemenea destinatar nu există în realitate. Julietta, eroina celebrei tragedii a lui Shakespeare, a devenit o adevărată „instituție”, o ultimă speranță la care recurg de obicei tinerii nefericiți în dragoste și care cer ajutorul și sfatul tinerei Julietta.

Julietta nu există, dar solicitantele din lumea întreagă primesc totuși răspuns. Cine este această Julietta care dă sfaturi de dragoste tinerilor din lumea întreagă? Primăria din orașul Verona a angajat în acest scop o tină, Paola Sella, care are ca „sarcină” de a răspunde la toate scrisorile sosite pe adresa Juliettei. Evident, sarcina nu este deloc ușoară, dar Paola Sella, licențiată în filozofie și limbi străine, știe să găsească răspunsul potrivit la fiecare misivă. Mai adăugăm un amănunt nu lipsit de interes: în fiecare an, circa 500 de mii de turiști vin să viziteze presupusa clădire (cu balconul respectiv) și presupusul mormânt al tinerei și nefericitei eroine a lui Shakespeare...

„Omul de gumă”

Englezul Rudolph Delmonte este un cunoscut contorsionist. El a ajuns la performanțe deosebite în acest domeniu. Punctul său de atracție principal îl reprezintă posibilitatea de a putea fi „împachetat” într-o simplă valiză, care are doar 90 centi-

metri lungime, deși el are 1,70 metri înălțime. Este adevărat că „omul de gumă” și-a format această deprindere, ieșită din comun, de la vîrsta de 14 ani, cînd încăpea într-o simplă geantă de voiaj. Faima lui este ilustrată de faptul că Delmonte este foarte des solicitat (în afara spectacolelor sale obișnuite) și la programele de televiziune din țară și de peste hotare.

Să fie însă performanța lui Delmonte un autentic divertisment?

CÎND SAVANȚII SE AMUZĂ...

Fontenelle conduce în grădina casei sale cîțiva membri ai Academiei Franceze și le arată o sferă mare de sticlă a cărei parte expusă la soare era rece, iar cea dinspre pămînt caldă. După discutarea înfierbîntată a mai multor ipoteze, gazda spune: „De fapt, am uitat să vă spun că, puțin mai tîrziu, am rostit-o chiar eu!”

Afirmația lui Descartes că în natură nu există culori, ele fiind numai impresia ochiului și a imaginației a făcut să se spună că noua filozofie a lui Descartes este o filozofie care nedreptățește toate femeile frumoase.

Datorită îndelungatelor preparative necesare toaletei, familia unui conte sosește la observatorul astronomic după ce eclipsa de lună se terminase. Contesa exclamă surzătoare: „Nu-i nimic! Domnul Arago este atît de amabil încît va repeta eclipsa și pentru noi!” „Desigur, doamnă contesă. Este o mare cinste pentru mine să vă revăd peste 84 de ani”, se înclină politicos celebrul fizician.

O destinație permanentă pentru vacanțe și cură balneară LITORALUL ROMÂNESC AL MĂRII NEGRE

Oficiile județene de turism vă sugerează un sejur în stațiunile litoralului în perioada octombrie — mai, oferindu-vă câteva informații despre destinația vacanței dvs.:

- Factorii naturali de cură — clima binefăcătoare, aerosoli, ape minerale, nămoluri terapeutice și, desigur, apa mineralizată a mării — sînt pre-

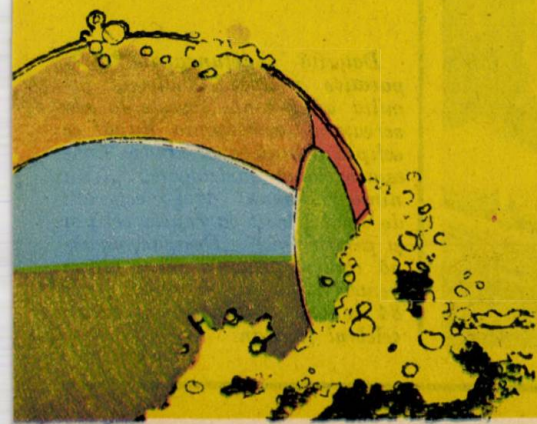
zențe permanente de-a lungul tuturor anotimpurilor;

- În intervalul octombrie — mai, cînd schimbările vremii, umezeala și frigul provoacă dureri mai mari în afecțiunile reumatismale, sînt recomandate celor suferinzi procedurile cu factori naturali (apa de ghiol și apa de mare, împachetările cu nămol și chiar talasoterapia în bazine acoperite, special amenajate);

- Posibilități de agrement (manifestări culturale-artistice, condiții pentru practicarea sporturilor preferate);

- Tarifele pentru cazare și masă sînt mai mici în perioada octombrie — mai, comparativ cu lunile iulie și august. La economia realizată se adaugă și reducerea de 25 la sută la transportul pe calea ferată.

Solicitați agențiile oficililor județene de turism și ale ITHR București, comitetele sindicatului din întreprinderi și instituții, precum și oficiile județene de pensii care vă pot oferi bilete și informații suplimentare.

1,2 miliarde tone cupru; 600 milioane tone mangan; 47 milioane tone nichel; 40 milioane tone bauxită și metale prețioase. Brazilia posedă cele mai mari rezerve de minereu de fier din lume.

*

● **Albine gigant.** În jungla indoneziană s-a descoperit o specie de albine de mărimea unei colibri. Aceste albine gigant trăiesc în cuiburi tubulare, pe care le construiesc în scorburile copacilor, din gudron de lemn. Albinele gigant sînt pașnice, înțepătura e mai puțin dureroasă, iar acul nu rămîne fixat în epiderma celui înțepat. Ele au două maxilare curbate cu care „manipulează” gudronul. Altă particularitate la albinele indoneziene este că în interiorul cuibului nu au o diviziune precisă a atribuțiilor ca a albinelor obișnuite, producătoare de miere.

*

● **Localitatea Xinbu** (China) cu 500 locuitori a reușit să-și autosatisfacă nevoile energetice cu ajutorul energiei solare. Panourile de captare a razelor solare asigură apa caldă necesară locuitorilor, grădiniței și școlii primare.

*

● **Specialiștii vest-germani** au descoperit că nisipul, în combinație cu un polimer lichid, se poate transforma în piatră. Duriitatea materialului obținut depinde de cantitatea de polimer folosită. Din noul material se pot produce cărămizi pentru construcții.

● **Turcia** se găsește în una dintre cele mai seismice zone de pe Terra. Anual se înregistrează circa 4 000 cutremure.

*

● **Glandele lacrimale.** Rănile, la persoanele care pot plînge, se vindecă mult mai repede decît la cele ce nu „varsă” lacrimi. Cercetătorii sovietici au stabilit că la animalele cărora li s-au extirpat glandele lacrimale, rănilor se vindecă mai greu, decît la celelalte. Glandele lacrimale produc odată cu lacrimile și o substanță ce pătrunde în sine, care are un rol important în procesul vindecării rănilor.

*

● **Statuete.** Arheologii chinezi au descoperit recent la Zuzou, din provincia Jiangsu (China) trei gropi identice (28 m lungime și 1 m lățime), avînd fiecare cite 1 000 de figurine (soldați și cai) dispuse în formă de luptă. Se crede că unul din morminte aparține unui prinț din dinastia Han de Apus (206-24 î.e.n.). Acestea se adaugă la descoperirea arheologică din 1974 de la Xian (provincia Shaanxi), unde s-au găsit 7 000 statuete de teracotă în apropierea mormintului lui Cin Shi Huang, fondatorul dinastiei Cin (221-207 î.e.n.).

*

● **Oxigenul** din oceanul planetar se reînnoiește într-un ciclu de 380 de ani. Anual, datorită fotosintezei marine, atmosfera primește 1 600 miliarde tone de oxigen. Océanele Atlantic și Indi-

an sînt principalii furnizori de oxigen.

*

● **Calea Lactee** se precipită cu o viteză de 333 km/secundă spre constelația Fecioarei, iar constelația Fecioarei se îndreaptă cu 310 km/secundă spre superconstelația Centaurului.

*

● **Temple.** În nord-vestul Bahreinului s-au descoperit două temple datînd de peste 4 000 de ani. Obiectele găsite de arheologi dovedesc că în aceste ținuturi, locuitorii ajunseseră la un grad avansat de civilizație, încă de acum 5 000 de ani.

*

● **La Paz**, capitala Boliviei, e capitala aflată se află la cea mai mare altitudine (3 700-3 800 m).

*

● **Tetradotoxin.** În provincia Hebei (China), cercetătorii au obținut un nou produs, mai scump decît aurul, denumit tetradotoxin. Noul produs se extrage din organele interne ale unui pește și se utilizează în neurologie și fiziologie ca, stimulator.

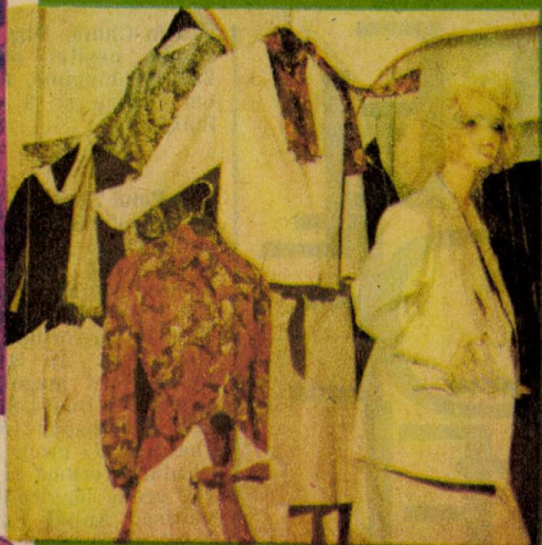
*

● **Fosfor.** În Africa de Nord cresc arbori care noaptea răspîndesc o lumină strălucitoare. Aceasta, datorită cantității mari de fosfor din scoarță.

*

● **Țiței.** Aproape 25 la sută din rezervele potențiale de țiței ale subsolului Terrei se găsesc sub apele mărilor și oceanelor.

PENTRU FIECARE ANOTIMP, MODA ADECVATĂ

Confecții și tricotaje, realizate într-o variată paletă de modele și culori, în pas cu ultima modă.

Magazinele comerțului de stat vă așteaptă cu noutăți ale fiecărui anotimp pentru toate preferințele.

PEȘTE

rită în China. Dimensiunile pepitei sînt: 23,5 cm lungime, 13,3 cm lățime și 3 cm înălțime.

*

● **Polul Nord magnetic.** Geofizicienii canadieni au localizat Polul Nord magnetic la circa 350 km Nord-Est de Resolution Bay, în teritoriile din Nord-Vest. În 1984 Polul Nord magnetic se găsea la limita Sud-Estică a insulei Lougheed, la 77 grade latitudine nordică și la 102 grade longitudine vestică. Anual, Polul Nord magnetic se deplasează cu circa 10 km. Din 1904 el a migrat cu 250 km spre Nord-Vest.

*

● **Ceas stabil.** Specialiștii au realizat un ceas optic cu laser stabil, care în zece milioane de ani va avea o eroare de maximum o secundă.

*

● **Electricitate.** Terra primește în fiecare oră de la Soare circa două calorii pe centimetru pătrat. Ceea ce echivalează cu 170 miliarde MWh, adică o putere de 100 mii ori mai mare decît cea produsă de toate centralele din lume.

*

● **Oxigenul.** Principala sursă de oxigen de pe Terra nu o constituie fotosinteza plantelor, ci magma bazaltică din profunzimea planetei. Straturile de magmă bazaltică sînt străpunsse de oxigen, cu regularitate și în locuri precise ale fundurilor submarine. Cercetătorii studiază aceste locuri

bogate în oxigen. Au fost identificate în fața coastelor californiene, peruviene și în largul Somaliei. Oxigenul degajat de scoarța terestră se ridică la suprafața apei și îmbogățește atmosfera

*

● **Mirosul unui cîine** depășește ca finețe de 100 000 de ori simțul olfactiv uman.

*

● **Laringe.** Papagalul, cicara și graurul au laringe asemănător cu al omului.

*

● **Meduza roșie** are corpul nu prea mare (610—20 cm în diametru) care e prevăzută cu 50 de tentacule mari de 10—30 cm lungime, formate din celule minuscule, în număr de circa 750 000, încărcate cu venin asemănător cu al cobrei. O singură atingere a tentaculei provoacă moartea în câteva minute. Meduzele roșii trăiesc în apele de coastă ale oceanelor Pacific și Indian.

*

● **Bambusul din specia Filostahis** (China) a fost acclimatizat în țara noastră în apropiere de Simearia, în lunca Mureșului. Lăstarii tineri răsar din pămînt în aprilie-mai și ajung la dimensiunea maximă de 6—7 m. în numai două săptămîni. Maturizarea tulpinilor se încheie după trei ani cînd atinge diametrul de pînă la 6 cm și pot fi recoltate și folosite.

*

● **Peștii.** În Atlanticul de Nord și în Mediterana au fost iden-

tificate 1 256 specii și 218 familii de pești.

*

● **Ozon.** Un km.p. de pădure de conifere elimină în atmosferă o cantitate de ozon de zece ori mai mare decît aceeași suprafață cu culturi agricole.

*

● **Oxigen.** Teiul degajă de 2,5 ori mai mult oxigen decît bradul, iar plopul o cantitate de șapte ori mai mare.

*

● **Aer.** Prin plămîni unui om, în decurs de 70 de ani, trec circa 355 875 000 litri de aer, exact cantitatea consumată de un automobil pe o distanță de 1 000 km.

*

● **Coridor verde.** În deșertul Taklamakan din Nord-Vestul Chinei (nestrăbătut de om pînă acum) a fost descoperit un coridor verde lung de 350 km și lat de 2-8 km, paralel cu riul Hotan. Acest coridor verde e format, mai ales, din plopi și acoperă o suprafață de 66 000 ha. Grație acestui coridor verde, extinderea deșertului a fost oprită.

*

● **Mediterana** e pe cale de a deveni o mare moartă, dacă nu se vor lua măsuri împotriva poluării. Anual, în Mediterana se deversează: circa 120 000 tone uleiuri minerale, peste 100 000 tone compuși pe bază de mercur, 2 400 tone compuși de crom, peste 320 000 tone fosfor, 21 000 tone zinc, precum și alte substanțe nocive.

● **Polul Sud magnetic** a fost descoperit în 1909. Acesta e diferit de polul sud geografic. Polul sud magnetic și-a schimbat poziția, deplasîndu-se spre Australia și actualmente se găsește la 90 mii de coasta Antarticii. Pentru navigație cunoașterea polului sud magnetic este de mare importanță.

*

● **Poluarea.** În apele marilor lacuri africane furnizoare de apă dulce, au fost identificate peste 800 de produse chimice (toxice) provenite din deversările de deșeuri industriale. Poluarea apelor e în continuă creștere, impunîndu-se măsuri energice de stopare a deversărilor de deșeuri industriale.

*

● **Pepită de aur.** În provincia chineză Sichuan, un țaran a descoperit o pepită de aur cîntărind 4,2 kg. Este cea mai mare pepită de aur descoper-

UN MAGAZIN PENTRU TOȚI

MAGAZINUL UNIVERSAL

„UNIREA“

București Piața Unirii nr. 1

PARTER — cadouri

ETAJ 1 — totul pentru femei și copii

**ETAJ 2 — pentru garderoba bărba-
ților și țesături**

ETAJ 3 — pentru timpul liber

**ETAJ 4 — pentru apartamentul nos-
tru**

ETAJ 5 — cofetărie

ETAJ 6 — articole lux

SUBSOL — produse alimentare

FIȚI BINE VENIȚI!

SURPRIZELE NATURII

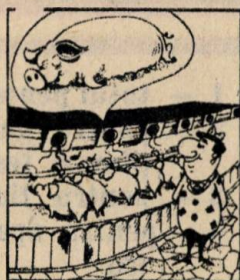
Țapul sălbatec (Ibex alpinus) ar putea deveni curind o raritate, susțin tot mai mulți ecologi. De unde și justificatele măsuri de protecție care se întreprind în tot mai multe țări.

Un om de știință a făcut o interesantă experiență. A decapitat 20 de șerpi cu clopoței pentru a studia reacțiile corpului și a capetelor. Capetele șerpilor mai erau capabile după o oră de la operație să muște, iar pupilele să se contracte și să se dilate. Corpurile se mișcau încă după 6-7 ore, iar inima lor a continuat să mai bată două zile.

Indigenii din Guatemala folosesc pe timp de ploaie ca „impermeabile“ frunze de palmier.

În SUA s-a experimentat cu succes un nou sistem de alăptare a purcelilor. Citeva zile după nașterea lor, ei sînt alăptați în mod artificial cu biberone automate în timp ce un difuzor reproduce grohăitul scroafelor, ceea ce îi face să se simtă ca și cum sînt alături de mamele lor.

Încă în secolul trecut, un om de știință german Friedrich Kaizer, a calculat că marele fluviu Amazon din America de Sud, transportă anual în apele oceanului, un miliard de tone de resturi de diferite feluri. El a socotit că pentru transportarea unei

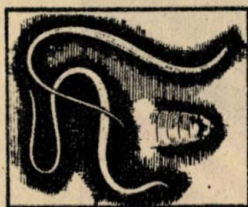
asemenea enorme cantități de diferite materiale, ar fi necesare două milioane de trenuri, fiecare constituit din 50 de vagoane cu o capacitate de 10 tone.

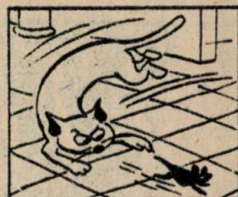
De la fiecare balenă capturată, pescarii eschimoși conservă drept trofee... extremitățile cozii.

Salinitatea medie a mărilor de pe Terra este de 35 la mie, adică un litru de apă de mare conține 35 grame de sare. Marea Moartă are o salinitate de 240 la mie.

Ascaride lombri-coide, un vierme comun parazit al copilor, depune circa 60 de milioane de ouă pe an.

Pisica domestică a apărut pentru prima oară în antica Roma adusă din Egipt. Ea s-a răspândit ulterior în întreaga Europă, devenind un animal comun în secolul IV. Înaintea apariției lor, în lupta împotriva șoarecilor erau folosite nevastăuici.

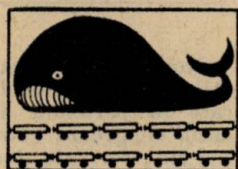
Stegomia fasciata este denumirea unui țîntar specific zonelor tropicale care transmite oamenilor o boală denumită dengue, caracterizată prin accese febrile de scurtă durată, cu dureri puternice ale articulațiilor și o puternică erupție cutanată.

Ciuperca denumită Amanita caesarea produce circa 2 miliarde de spori (celule reproductive), eliminînd prin lamelele sale circa 40 de milioane pe oră.

În decursul secolelor, celebrul Fluviu galben (al doilea ca mărime în R.P. Chineză) și-a schimbat de câteva ori propriul său curs, ultima oară în anul 1852.

Balena este cel mai mare animal din lume. Dacă este transportat în bucăți și trebuie transportat cu un tren, sînt necesare în acest scop nu mai puțin de zece vagoane de marfă.

În foarte multe crescătorii de vaci din Olanda s-a constatat că o alimentație pe bază de heringi afumați asigură o producție de lapte net superioară celei obișnuite.

În R.F. Germania și în Italia este protejată creșterea unei specii de furnici de

culoare roșie care posedă un instinct special de a vîna dăunători care pun în pericol diverse specii de plante.

Cea mai înaltă stalagmită care se cunoaște se găsește în avenuul Armand, o grotă din munții Lozere, din Franța. Coloana respectivă este înaltă de 29 de metri.

Există o specie de șoareci (*Sorex araneus*) insectivor destul de răspîdit în Europa. Caracteristic acestui animal este faptul că este de dimensiuni minime care nu se întîlnesc în nici o altă specie de mamifere. În medie, un exemplar măsoară 3,5 centimetri.

Pe baza datelor oferite de specialiști, pînă în prezent sînt categorisiți și clasificați circa 175 de paraziți ai mărului. În realitate numărul real depășește cifra de 500.

Expusă la căldură, naftalina nu se topește ci trece direct de la starea solidă la cea de vapori.

Deși cîntărește peste un chintal, mistrețul sălbatec din Africa (*Phacochoerus oethiopicus*) poate ajunge la o viteză de peste 50 de kilometri pe oră.

În SUA s-au făcut experiențe încununate de succes în privința alimentării vitelor cu o mâncare bazată pe reziduurile provenite din fabricile de lemn. Produsul, amestecat cu alte elemente, s-a dovedit foarte economic, apreciat de animale și plin de calorii, fără ca în final, să schimbe gustul cărnii.

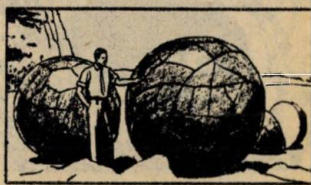
Pe Terra există nu mai puțin de peste 1200 specii de palmieri.

Conform ultimelor date statistice, numărul acvilelor cu capul alb (care este simbol al SUA), este în creștere. Exceptînd Alaska, unde această pasăre se află în număr mai mare, în restul țării se găsesc doar 3500 exemplare, majoritatea concentrate în Parcul național din Florida unde se bucură de o atenție deosebită.

Bacteriile se reproduc cu o mare viteză. Unele dintre ele ajung la o formă adultă doar în 17 minute.

SURPRIZELE NATURII

Pe o plajă nisipoasă de lângă Oamaru (Noua Zeelandă), pot fi admirate numeroase formațiuni sferice de diferite dimensiuni. În exterior sînt de culoare gri, iar în interior de culoare roșie sau galbenă.

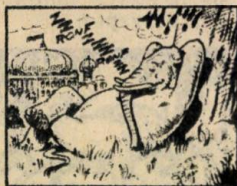
Există în insula Madagascar o specie de maimuță (Microcebo murino), de dimensiuni minime: 30 centimetri lungime; greutate: între 50 și 75 de grame.

Argo crestato este denumirea științifică a unei păsări care seamănă cu păunul. Ceea ce le este specific amîndorura sînt cozile. Argo crestato are o coadă lungă de circa 2,5 metri.

În pădurile Braziliei trăiește un mamifer, asemănător unui urs, denumit bradipo. Numele dat de zoologi provine din cuvintele grecești „bradus” = lent și „pout” = picior. Specific acestui animal este deplasarea sa foarte lentă.

Elefanții africani dorm în picioare (ca și caii), în vreme ce cei asiatici dorm pe ierburii aflate pe pămînt.

Bărbații aparținînd tribului Pialla (o populație primitivă din Noua Guinee) își confecționează peruci cu ajutorul părului luat de la rudele decedate.

În celebra pădure din Sherwood (Anglia) legată istoric de Robin Hood se află un gigantic stejar milenar. În jurul căruia s-ar fi întîlnit deseori cu tovarășii sai de luptă legendarul erou englez.

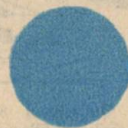

În condițiuni normale, inima unui bărbat are o frecvență de 70-72 bătăi pe minut, în vreme ce a unei femei de 78-82 bătăi pe minut.

Euryale ferox este denumirea științifică a unei plante acvatice specifice regiunilor din Asia Orien-

tală. Frunzele sale pot atinge un diametru de un metru.

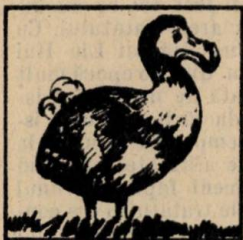
Stolurile de gîște sălbatice din Canada care în perioada de iarnă emigrează către sud sînt formate dintr-un număr foarte mare de exemplare ale căror strigăte sînt așa de puternice încît pot fi auzite la distanțe extrem de mari.

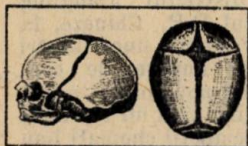
În fiecare an, în cursul lunilor septembrie și octombrie în nordul Scandinaviei se desfășoară o spectaculoasă migrație a renilor care în număr foarte mare părăsesc ținuturile reci și parcurg sute de kilometri spre sud în căutarea unor regiuni cu clima mai temperată unde găsesc și ce să mănînce. În cursul lunii mai, renii revin în ținuturile de unde au plecat refăcînd drumul parcurs.

Singura specie de ciuperci cultivată pe scară industrială în marile țări producătoare este *Agaricus campestris*. Cel mai mare exportator din lume sînt Franța și Italia.

Dodo era denumirea unei ciudate specii de porumbel, mare cît aproape o barză, cu un cioc mare încovoiat, incapabilă să zboare. Descoperită de portughezi în anul 1507 în insula Mauriciu (Oceanul Indian), specia aceasta a dispărut la finele secolului '600 în urma vînării sale intensive.

La un copil, osul frontal este constituit din două părți perfect simetrice care se unesc între ele prin ceea ce se numește sutură metopică, care dispare cu timpul după vîrsta de zece ani.

Un singur centimetru cub de apă (echivalent cu o picătură de apă), este constituit din 33 de miliarde de miliarde de molecule.

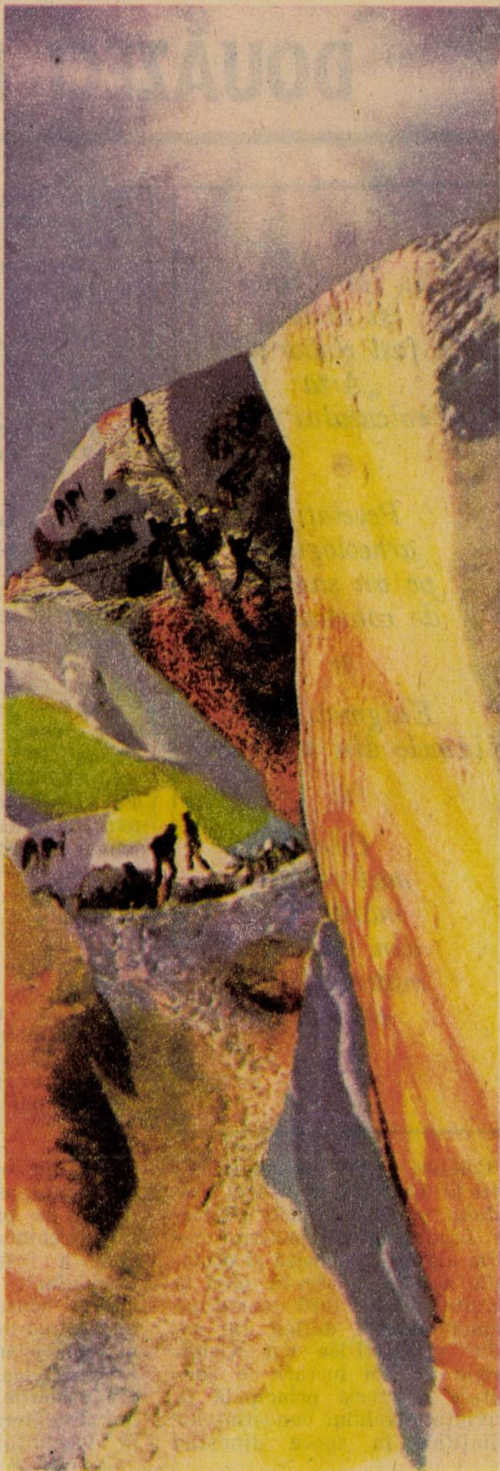
Ilopango este denumirea unui lac de origine vulcanică din Salvador al cărui nivel este în continuă variație provocată de seismele foarte frecvente în zona respectivă.

În parcul zoologic din Santo Domingo (capitala Republicii Dominicane) s-a născut un rinocer alb. Faptul constituie un mare eveniment pentru că această specie este pe cale de dispariție, iar în captivitate s-a mai înregistrat un singur caz, la parcul zoologic din Hanovra.

În Japonia consumul stridiilor era cunoscut cu 2000 de ani î.e.n.

TAINЕ DESCIFRATE DUPĂ DOUĂZECI DE VEACURI...

De către cine
și când
a fost elaborată
„Arta
calculului“?

Revelații
arheologice
pe un șantier
de construcții

Enigmaticele
lamele din bambus

Cele
mai vechi
mărturii
din istoria
matematicii
chineze

Celebra operă matematică a antichității chineze, „Arta calculului în nouă capitole“, scriere fundamentală pentru tradiția algebrică chineză și orientală, a fost cunoscută pînă la sfîrșitul anului 1983 doar după redactări tirzii, datînd din secolul al XIII-lea e.n. Originalele acestei lucrări ce constituie mărturia principală în privința nivelului cunoștințelor științifice în epoca dinastiei

han, Zhangciang și Geng Shou-Chang, ar fi fost cei ce au încheiat redactarea tratatului. Cu toate că afirmația lui Liu Hui

data oricum dintr-o epocă mult mai apropiată de momentul istoric al redactării lucrării, istoricii contemporani puneau la îndoială cele afirmate, invocînd drept argument faptul că unul din capitolele tratatului era consacrat problemelor principiului „taxelor egale“ (un sistem original de dări obligatorii al căror quantum era stabilit proporțional cu... lungimea drumului pe care erau obligați să-l străbată țărani pentru a livra cerealele sau alte produse agricole la orașe). Împăratul Wudi, cel mai puternic suveran al dinastiei Han, considerat prezumtivul creator al acestui sofisticat impozit, și-a început însă domnia după moartea lui Zhangciang și a lui Geng Shou-Chang și astfel părea că, pe bună dreptate, nu aceștia ar fi putut să fie autorii capitolului respectiv și, implicit, ai tratatului.

Și iată că, la sfîrșitul anului 1983, în districtul Jiangling din sud-estul R.P. Chineze, în timpul desfășurării unor lucrări de excavații impuse de construcția unui nou imobil, a fost scos la lumina zilei un mormînt pe care specialiștii chemați l-au datat în perioada atotputernicei dinastii Han. Mai exact, spre sfîrșitul secolului III — începutul secolului II î.e.n. Cercetările întreprinse au condus la descoperirea în interiorul mormîntului a numeroase documente scrise, redactate sub formă de fișii, pe lamele din bambus. Caracterul științific al celor mai multe dintre acestea — calendare, scrieri astronomice și de medicină, administrație etc. — a permis evaluarea nivelului cultural al proprietarului acestei veritabile comori arheologice, fiind unanim împărtășită

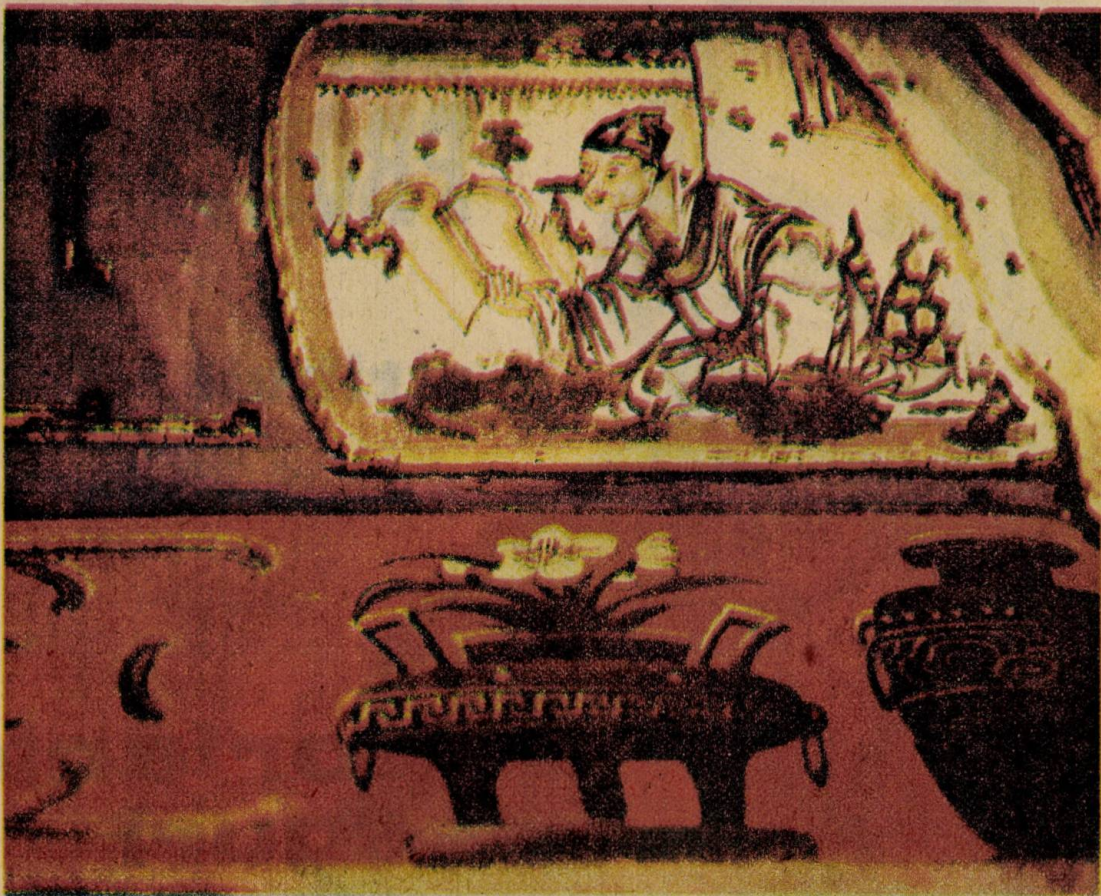
de excavații impuse de construcția unui nou imobil, a fost scos la lumina zilei un mormînt pe care specialiștii chemați l-au datat în perioada atotputernicei dinastii Han. Mai exact, spre sfîrșitul secolului III — începutul secolului II î.e.n. Cercetările întreprinse au condus la descoperirea în interiorul mormîntului a numeroase documente scrise, redactate sub formă de fișii, pe lamele din bambus. Caracterul științific al celor mai multe dintre acestea — calendare, scrieri astronomice și de medicină, administrație etc. — a permis evaluarea nivelului cultural al proprietarului acestei veritabile comori arheologice, fiind unanim împărtășită

de excavații impuse de construcția unui nou imobil, a fost scos la lumina zilei un mormînt pe care specialiștii chemați l-au datat în perioada atotputernicei dinastii Han. Mai exact, spre sfîrșitul secolului III — începutul secolului II î.e.n. Cercetările întreprinse au condus la descoperirea în interiorul mormîntului a numeroase documente scrise, redactate sub formă de fișii, pe lamele din bambus. Caracterul științific al celor mai multe dintre acestea — calendare, scrieri astronomice și de medicină, administrație etc. — a permis evaluarea nivelului cultural al proprietarului acestei veritabile comori arheologice, fiind unanim împărtășită

de excavații impuse de construcția unui nou imobil, a fost scos la lumina zilei un mormînt pe care specialiștii chemați l-au datat în perioada atotputernicei dinastii Han. Mai exact, spre sfîrșitul secolului III — începutul secolului II î.e.n. Cercetările întreprinse au condus la descoperirea în interiorul mormîntului a numeroase documente scrise, redactate sub formă de fișii, pe lamele din bambus. Caracterul științific al celor mai multe dintre acestea — calendare, scrieri astronomice și de medicină, administrație etc. — a permis evaluarea nivelului cultural al proprietarului acestei veritabile comori arheologice, fiind unanim împărtășită

1. Tablete din bambus descoperite în mormîntul de la Jiangling — în dreapta imaginii (fotografie reprodusă după articolul profesorului Li Xueqing, publicat în revista chineză „Wenwu Tiandi“, 1985).

Han, nu au fost niciodată cunoscute, astfel încît era foarte dificil de precizat, pentru istoricii chinezi, de către cine și cînd a fost elaborată „Arta calculului“. Există o singură opinie consemnată în istorie, aparținînd lui Liu Hui, un mare matematician chinez din secolul al III-lea e.n., care, într-una din scrierile sale, afirmase că doi dregători ce au trăit chiar la începutul epocii dinastiei

Pictură veche în Palatul de vară din Beijing

de cercetători opinia că acesta a fost foarte probabil, un înalt demnitar al administrației imperiale.

Dar cel mai senzational fapt l-a constituit descoperirea, între altele, și a unui corpus de texte matematice care, din primele momente ale cercetărilor, și-au dovedit excepționala însemnătate întrucât ele sînt cu peste 1500 de ani mai vechi decît cele mai vechi texte cunoscute în istoria matematicii chineze pînă la acea dată.

Diferitele probleme consemnate pe fișile din bambus — descifrate de specialiști — au demonstrat frapante similitudini cu „Arta calculului” — metodele de calcul și chiar felurile date numerice fiind foarte apropiate

sau, mai mult, identice cu cele din celebra operă matematică.

Astfel, noua descoperire a readus în discuția istoricilor, în mod cu totul neașteptat, toate ipotezele admise pînă acum cu privire la autorii și data redactării tratatului. Și pentru că un exemplar din codul normelor juridice ale dinastiei Han, descoperit de asemenea cu acest prilej, conține la rîndu-i principiul „taxelor egale”, întrucît datează dintr-o epocă anterioară împăratului Wudi a devenit limpede că dacă existența acestei legi precede domnia lui Wudi — fie și numai cu o jumătate de secol — atunci nu mai există principial vorbind nici un motiv de a pune sub sem-

nul întrebării afirmațiile lui Liu Hui, pe care le-am consemnat la începutul acestei relatări.

În prezent, continuă cercetările arheologilor și ale lingviștilor specializați în limba chineză veche, pentru ordonarea și descifrarea tabletelor din bambus — vestigiile culturale științifice de mare preț pentru cunoașterea străvechii civilizații chineze, ce au rămas neștiute timp de mai bine de douăzeci de secole...

Această descoperire ce a răsturnat toate datele istoriei matematicii chineze, fără îndoială că va mai aduce oamenilor de știință alte noi revelații.

LAVINIA BENEĂ

LOTO PRONOSPOR

atribuie

**importante
cîştiguri**

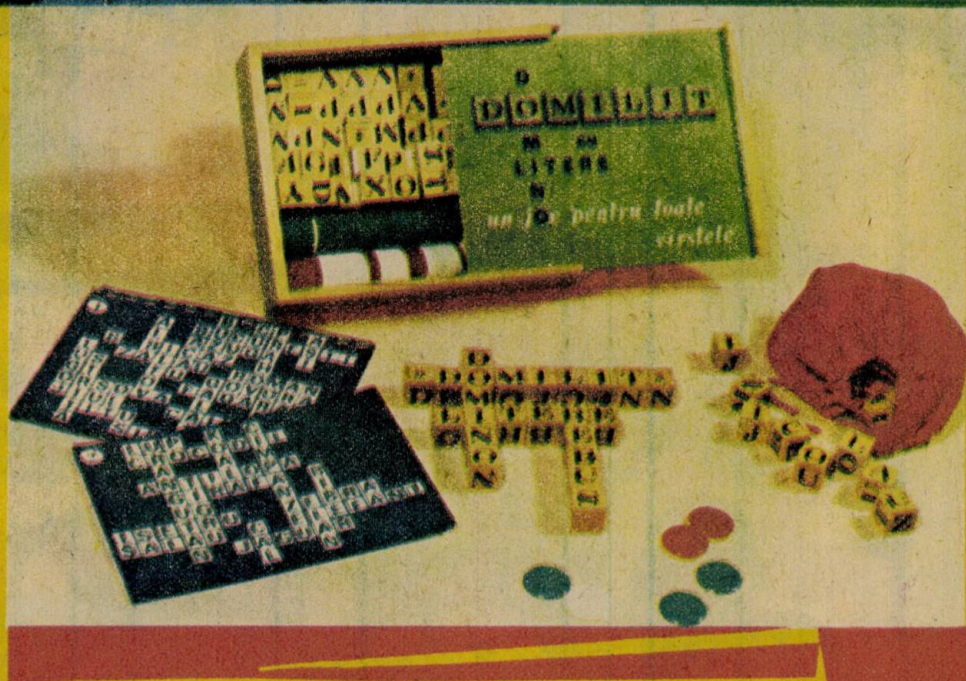

ÎN BANI, AUTOTURISME ȘI EXCURSII

JECO

Jocuri logice, colective

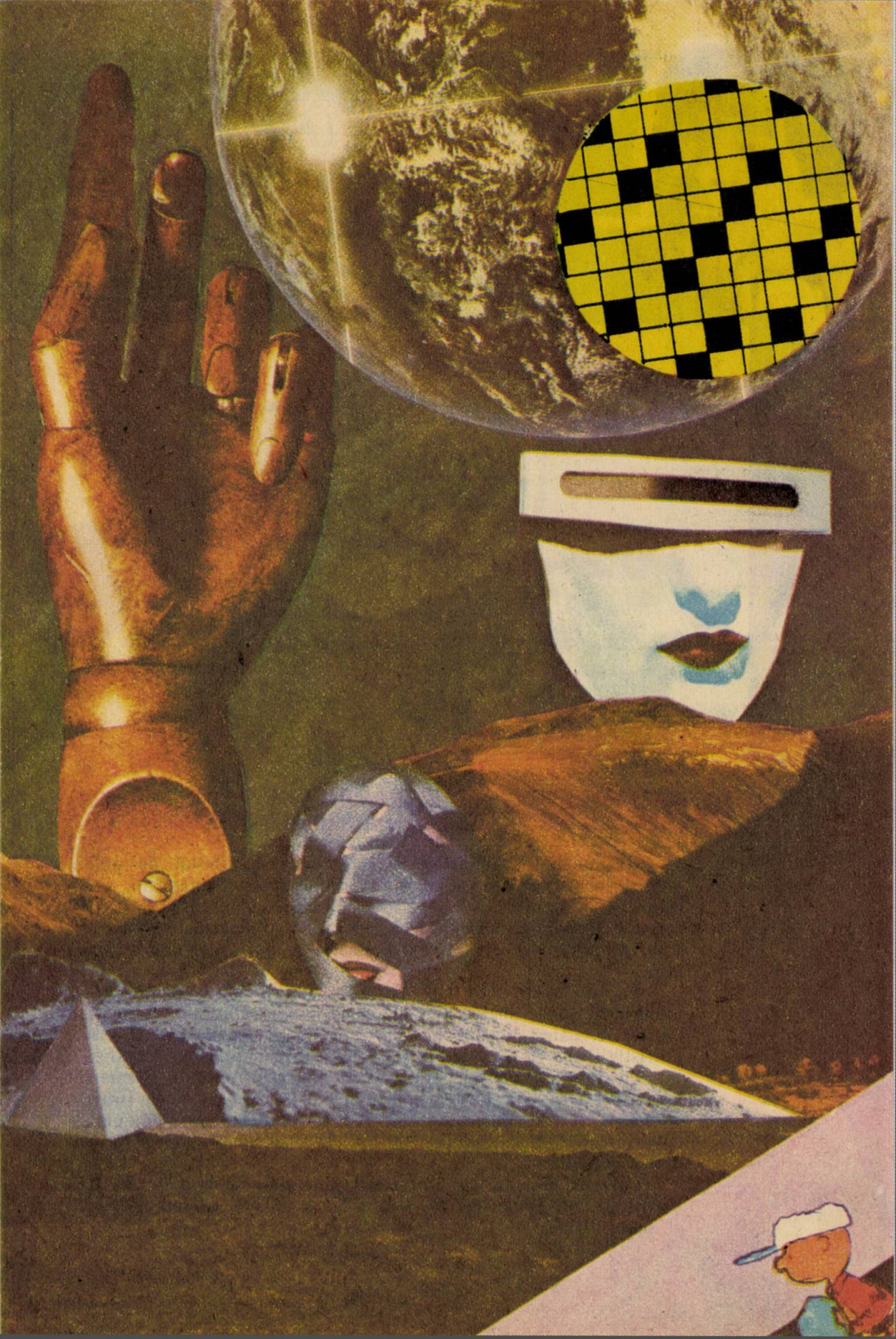

Răspunzînd solicitărilor și interesului manifestat de public pentru jocurile logice — Turism, GO, Scrabble, Pentamino, Colorama, În familie, Ursul păcălit, Caroiaj logic, CENTROCOOP asigură producția și desfacerea acestora în magazinele cooperativelor de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor din întreaga țară.

În București, RECOOP pune în vânzare ultimele noutăți în materie de jocuri logice la magazinele proprii din „Bd. Republicii nr. 80 A, Calea Moșilor nr. 135; str. 13 Decembrie nr. 26, Str. Chiristigii nr. 4—6, precum și în holul Teatrului „Ion Creangă“.

La cerere, se pot expedia la domiciliu, prin unitățile „Comerțul prin coletărie“ sau „Cartea prin poștă“, str. Sergent Nuțu Ion nr. 8—12, sector V, București cod 76324. Se onorează comenzi în valoare totală de minimum 100 lei, plata se face ramburs la primirea coletului.

Comenzi din partea unităților comerciale se primesc la RECOOP str. Sf. Ștefan nr. 21, sector 2, cod 70306, telefon 13 81 75 și telex 10393.

SPORT

SĂ NE ADUCEM AMINTE DE MAREA FINALĂ

HELMUTH DUCKADAM:
„Sansa mea a
fost... ghinionul
atacului“

— Pentru un plus de autenticitate, haideți să stabilim data și locul acestei convorbiri, stimate Helmuth Duckadam.

— Este 18 mai 1986 pe stadionul Ghencea, după partida din campionat cu Victoria, într-o după-amiază fierbinte de primăvară. E bine?

— Binișor. Să mai spunem că, în ciuda faptului că aceste rânduri vor apărea în paginile almanahului Magazin, cindva, în spre toamnă, impresiile mele, ale dumneavoastră, precum și ale tuturor iubitorilor de fotbal din țara noastră sînt încă fierbinți, asemănătoare acestor zile fierbinți de primăvară, cum spuneți, asemănătoare fierbințelii acelei zile de la Sevilla. Greșesc?

— Ați fost la Sevilla?

— Credeți că aș minți dacă v-aș spune că nu?

— V-am întrebat pentru că într-adevăr a fost o zi caniculară pe

7 mai la Sevilla. Mi-a fost tot timpul sete și ca să fiu sincer așteptam să se termine mai repede finala ca să pot bea un bidon întreg de apă.

— Să înțeleg că rezultatul vă era indiferent din pricina setei?

— Să nu înțelegeți așa ceva. Rezultatul nu mi-a fost nici o clipă indiferent. Dar nici nu credeam că o să ajungem la loviturile de penalty. Am crezut tot timpul în victoria noastră înainte de minutul 120.

— Chiar așa?

— Ar putea fi și o părere personală. Din poartă așa gindeam.

— Reproșați ceva atacului?

— Dumneavoastră reproșați ceva colegilor cînd nu vă reușește o idee?

— Trebuie să și răspund? Hai să păstrăm doza de sinceritate: Nu.

— Nici eu nu reproșez nimic nimănui. Doar cine n-a jucat fotbal

nu poate înțelege acest lucru: că tot ceea ce pare simplu la un antrenament poate să fie atît de complicat într-o partidă oficială, atît de greu de realizat, atît de imposibil citeodată. Așa că v-am și explicat de ce nu reproșez nimic atacului.

— Eu doar vă întrebam. Să punem și altfel întrebarea: v-ați temut de atacul spaniol?

— Cred că da. Probabil că aveam cerul gurii uscat nu numai din

...Și să ne gîndim la viitoarea,
poate... Succes, Steaua!*

pricina căldurii și a setei. Dar era o prostie să nu-mi fie teamă. Orice greșală a mea putea fi fatală echipei. Și merita ea așa ceva? Mai ales în finală? De fapt îmi era teamă să nu greșesc și teama asta m-a ținut pînă în clipa în care am văzut Cupa pe marginea terenului, zîmbindu-mi.

— Iată că fără voia noastră ajungem la

* La ora cînd Almanahul a intrat la tipar, Steaua abia urma să joace primul său meci cu Anderlecht—Belgia.

seria de penaltyuri. Mă interesează un amănunt. La ce vă gindeați în acele clipe. De pildă când a tras Alonso care realizase un „hat-trick” în semifinală.

— La nimic.

— Nu sînt mulțumit de răspuns.

— Atunci scrieți dumneavoastră cum vreți, sinteți ziarist și știți să o aduceți din condei.

— Nu mă interesează acest lucru. Vreau să notez exact cuvintele dumneavoastră. De asta am și acest minicasetofon cu mine. Impresia de autenticitate vreau să primească nota 10. De altfel și dumneavoastră ați primit din partea gazetărilor spanioli nota maximă. Tot 10 ați primit și din partea telespectatorilor români. Să continuăm în aceeași notă. Sinteți nervos? În general...

— Nu sînt de lemn, dar nici exagerat de nervos nu sînt. Cred mai curînd că tind spre un tip echilibrat din punct de vedere nervos. Iar uneori sînt de-a dreptul calm.

— Cei care se pricep la statistici și la fotbal spun că Steaua avea atac, dar nu și un portar pe măsură...

— Nu, e o idee falsă, deoarece cînd Craiova era în culmea carierei ei sportive, tocmai pe portarul „Stelei” îl doreau.

— Cum s-a „ridicat” Duckadam?

— Prin muncă, prin seriozitate, prin tenacitate. Apoi prin muncă și prin încrederea pe care mi-o transmitea apărarea. Această apărare care nu greșește, matură și statornică.

— Sînt exact cuvintele pe care vroiam să le spun eu despre

apărarea Stelei. Și totuși vine un moment cînd nimeni nu te mai poate ajuta, oricît ar vrea. Clipa penaltyului. Ne întorcem la Sevilla, minutul 121 ca să folosim și noi un clișeu gazetăresc. Ați fost extraordinar, trebuie să mă repet. Ați devenit un erou al portarilor, un superman român cum scria un gazetar occidental. Cum?

— În clipa aceea nu mi-am dat seama, dar de atunci mă gîndesc și eu la asta. Mă credeți sau nu, eu nu pot să vă răspund decît așa: Doream doar să apăr și atît.

— Dar se mai spune că nu un portar apără penaltyul, ci trăgătorul îl ratează. Este exact?

— Cred că da. Cam așa se întîmplă și la handbal. Așa e, executat corect, penaltyul nu poate fi apărut. Exemple bune, ca să rămînem tot la Sevilla, sînt Lăcătuș și Balint. Două moduri complet diferite de a executa un penalty.

— Iar portarul, cantitate neglijabilă?

— Ei, nici chiar așa. Portarul are nevoie de un plasament bun, reflexe, intuiție psihologică, șansă. De toate acestea are nevoie în cazul unei execuții incorecte, să zicem slabe, nereușite a celui care trage lovitura de la 11 m.

— Au tras cei patru jucători spanioli slab?

— Ei au tras bine, dar nu perfect. În această situație au intrat în funcțiune calitățile de care aminteam mai înainte.

— Plasament, reflexe, șansă. Ce înseamnă șansă la un penalty?

— Să te arunci într-o parte, mingea să vină pe mijlocul porții, să

te lovească în picior și să iasă afară.

— Atunci n-ai avut deloc șansă la Sevilla. Ci reflexe, plasament...

— Dădeam doar un exemplu de șansă, pot să fie o mulțime de alte situații. Mingea în bară, de pildă. Dar să știți că șansă am avut. Spaniolii au tras totul pe jos, bazinele se poate pe statura mea. Scoasesem deja în timpul meciului niște mingi dificile de sub transversală. Au crezut că trăgînd pe jos...

— Dar s-au înșelat.

— Dacă dumneavoastră ziceți așa, fie. Dar cea mai mare șansă a mea a fost rezultatul nul consemnat după cele 120 de minute de joc. Șansa mea a fost ghinionul atacului. M-am gîndit mult la asta. Un 1-0 pentru noi în primele 90 de minute ar fi însemnat o victorie prețioasă, dar ca spectaculozitate poate, meciul nu ar fi plăcut spectatorilor și telespectatorilor. În fond nu dădeam noi, primii, acest exemplu. O finală e o finală și trebuie să joci astfel încît să ciștiți, mai

ales cînd echipele sînt egale din punct de vedere valoric, un meci prudent dar eficient nu e de blamat. Dar, revin, un 1-0 ar fi însemnat să dispără tocmai acele clipe neprescrise pentru cardiaci, executarea penaltyurilor, ratarea lor, apărarea lor, cum vreți să le spuneți. Acel 0-0 mi-a dat șansa de a apăra 4 lovituri de la 11 metri, pe care nu știu dacă aș mai fi avut-o în cariera mea de sportiv, mi-a oferit șansa să fac un lucru unic, cum am aflat ulterior, și mă bucur că acest lucru nu s-a întîmplat într-o partidă anterioară, ci exact într-o finală, adică exact atunci cînd întreaga echipă avea nevoie de asta. Poate să fie bucurie mai mare ca asta? Eu, Helmuth Duckadam, zic că nu.

— Credeți că am puterea să vă contrazic?

Noi înșine, în revista „Magazin” v-am propus, pentru prima oară, pentru locul numărul 1 al portarilor din Europa.

— Ei, nici chiar așa...

PUIU IORDĂNESCU

„Un tango în era rock-and-rollului”

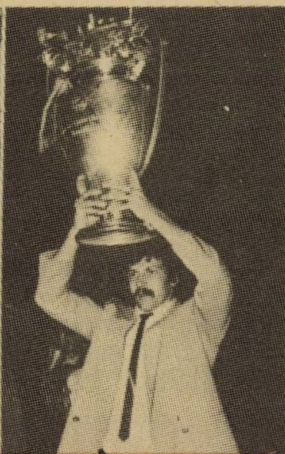
— Începem cu o întrebare neobișnuită, stimat Puiu Iordănescu?

— S-o auzim.

— Există obiectivitate în fotbal?

— Dacă vă referiți la cea a arbitrilor, da, în general, da, dar să nu o luați prea categoric.

— Nu, eu mă referam la obiectivita-

— Nu erau ei primii care mă faultau, așa că aproape că nici n-am observat. Dar, apropo de ce spuneți și mi-a plăcut, cred că intrarea și jocul meu de la Sevilla a fost ca un tango; în plină eră a rock-and-rollului. Să știți că sint un admirator al ambelor genuri muzicale, chiar dacă aceas-

— Am hotărît acest lucru în speranța că vom putea înscrie pînă la finalul partidei. Din păcate nu am reușit acest lucru.

tă comparație mi-a fost sugerată de cuvintele dumneavoastră.

— Mă bucur că presa mai are cite o sugestie bună și în fotbal, că știu că de statistici nu vă plîngeți. Haideți să vă mai fac un compliment. Prin cîștigarea cupei campionilor europeni ați reușit dumneavoastră, clubul Steaua, să stîrniți dorințele micilor sportivi către performanță.

Copiii visează acum să joace fotbal, să joace la Steaua și să fie eventualii portari, dacă nu Duckadam. Această emulație seamănă cu cea din timpul lui Năstase sau de pe vremea Nadiei Comăneci. Este ceva, nu?

— Este, este chiar mai mult decît un compliment, pentru care oricum vă mulțumesc.

TUDOREL STOICA:

„o clipă am avut senzația că joc și eu“

— Să recunoaștem, e ghinion curat să nu joci în finala Cupei campionilor europeni. — Gata, a fost, ce să mai dezgropăm morții. Deși sincer vorbind tristețea faptului că nu am jucat într-o finală pe care echipa mea a și cîștigat-o nu mi se va șterge multă vreme din suflet. A fost o neșansă pe care nu cred că o va șterge decît finala ediției următoare, unde sper să joc.

— Tudorel Stoica, aveți ambiții mari.

— Nu le am eu, le are toată echipa. Putem, de ce să nu vrem?

— Toată lumea a observat acest lucru. Ați vrut să cîștigați finala și ați putut. Într-un fel ați răscumpărat nereușitele fotbalului românesc, care multă vreme doar a vrut fără să și poată să obțină performanța de răsunset. Dar căpita-

nul echipei a avut și momente slabe?

— Orice echipă are și momente slabe, clipe slabe poate să aibă și căpitanul echipei. Totul este ca ele să nu atîrne prea mult în balanța jocului. În fond o echipă puternică poate să aibă și momente slabe, așa cum o echipă slabă poate avea și momente bune.

— Cum a fost cu Kuusysi, meciul de la București...

— Am vrut să marcăm, dar, fără să jucăm slab, nu am reușit. E greu să construiești cînd partenerii fac anti-joc.

— E adevărat că e din ce în ce mai greu să joci acasă decît în deplasare? Mă refer la partidele internaționale.

— Deși într-un timp se acreditase această idee, noi ne-am străduit și am reușit să

infirmăm această părere. Nu am primit mai mult de un gol în partidele cu Velje, Honved, și Anderlecht disputate în deplasare și am dat cel puțin trei goluri în partidele cu aceleași echipe, acasă.

— Doar „buturuga mică“ era să răstoarne „carul mare“.

— Nu erau cei de la Kuusysi buturuga mică și nici noi nu eram carul cel mare.

— Oricum, am răsuflat ușurați după acest examen trecut cu bine.

— Și noi.

— Se vorbea atunci însă de o pasă slabă în care intrase echipa, și chiar căpitanul ei, referitor la prea dese ratări în situații mari cît roata carului, fie el și mijlociu. A fost un moment real?

— Da, s-a ratat mult în acele două întîlniri, dar există partidă în care să nu se rateze? Se întîmplă și la case mai mari.

— N-aș zice că sînteți o casă mică.

— În fond ratarea face golul mai frumos, ea este cea care dă sarea într-o partidă, alături de combinațiile surprinzătoare, delicioase care sînt piperul unui meci.

— Sînt gata să vă dau dreptate, numai că sînt situații clare care nu se prea ratează. Sînteți de acord cu mine?

— N-am ce face, fie.

— Atunci vă dau și eu dreptate: ratările, sînt sarea unui meci, dar golurile sînt piperul ei. Cum se face că s-au ratat ocaziile clare, mă refer acum la partida cu Anderlecht de la București și s-au înscris din cele mai grele poziții?

— Nu știu. Întrebați-l pe Pițurcă. Oricum în fotbal încă

nu s-a ajuns la eficiența atacului de la handbal. Ca fiecare sau aproape fiecare atac să se sfîrșească cu un gol. Și nici nu cred că se va ajunge prea repede.

— Iar eu zic că nici nu e obligatoriu. Fără sare nici o mincare nu e bună. Să ne întoarcem la Sevilla.

— Eram sigur că nu o să scap.

— Cum s-a văzut finala de pe banca de rezerve.

— Ca din spatele unei cortine. Vezi tot ce se întîmplă pe scenă, simți tumultul, participi la el, dar nu poți pune piciorul pe scenă, nu poți face nimic pentru colegii tăi, decît că ești lingă ei cu trup și suflet. Dar la Sevilla pot să vă mărturisesc că o clipă am avut senzația că joc și eu. E poate o prostie ceea ce spun, dar asta am simțit. — Ați simțit și reacțiile spectatorilor din tribune?

— Nu i-am simțit ostili, vreau să zic, pînă la sfîrșit. Sigur, au ținut cu ai lor, se așteptau să participe la o fiestă, dar pînă la urmă au fost cucerii de echipa noastră. Apoi, după penaltyuri au trebuit să recunoască o realitate: că ai noștri au fost mai stăpîni pe ei decît compatrioții lor. În final au fost mulțumiți și ei de spectacolul ce li s-a oferit. Unde au mai văzut sau cine a mai avut ocazia să vadă patru penaltyuri apărute din tot atitea? De fapt și noi am fost pe rînd în pragul agoniei și al extazului. — Au fost momente cînd tribunele au amuțit, liniștea luînd locul exaltării. Le-ai simțit și dumneata?

— Da, mai ales în reprimă secundă, cînd Steaua a jucat altceva decît în prima reprimă. Steaua apărea cu strălucirea ei, punînd stăpînire pe mijlocul terenului și pe speranțele de victorie ale spaniolilor. Ca să nu mai spun că au fost cu totul nedumeriți cînd antrenorul secund a intrat pe teren, și cînd au văzut de ce este în stare. Au fost momente de stupeoare, dacă nu cumva e prea mare cuvîntul.

— Nici eu nu cred că aș găsi altul mai bun. Vă pun o întrebare acum, la care nu sînteți obligat să răspundeți: S-a simțit lipsa dumneavoastră în finală? Prietenii și colegii mei au rostit de mai multe ori acest lucru: s-a simțit lipsa lui Stoica. Subscrieți?

— Nu, lipsa lui Stoica nu s-a simțit. Îmi pare rău pentru colegii dumneavoastră. Vă repet, eu am simțit și resimt lipsa mea în meciul de la Sevilla.

— Ca un medicament, pentru această tristețe vă doresc un joc bun în finala de anul viitor a Cupei campionilor europeni.

Interviuri realizate de
GEORGE
CUȘNARENCO

LUI KASPAROV AU ÎNCEPUT SĂ-I APARĂ FIRE ALBE ÎN PĂR...

Se jucase cea de-a 24-a partidă. Scorul era 12,5 la 11,5...

Îmbrăcat într-un costum alb, radiind de bucurie, Garri Kasparov s-a apropiat de microfon — pe o scenă alcătuită în mod simbolic din patrate albe și negre — și a rostit o scurtă alocuțiune. El și-a exprimat satisfacția că a avut, în Karpov, un „adversar atît de strălucit“ și și-a manifestat convingerea că recentul său meci cu fostul campion mondial, „a ilustrat posibilitățile nelimitate ale jocului de șah, chiar dacă noi, și unul și celălalt, am comis erori, pentru că erorile sînt omenestî“.

Kasparov a spus toate acestea în luna octombrie, la Leningrad, cu prilejul proclamării sale, pentru un nou ciclu, drept campion al lumii la șah. Cu același prilej, el a primit un premiu special de 24 000 ruble, (în afara celor circa 500 000 dolari pe care i-a donat fondului de ajutorare a victimelor de la Cernobil; Karpov a donat și el aceluiași fond bursa obținută). Cei doi K au jucat pînă acum între ei

99 de partide, din care 96 în cadrul celor trei meciuri pentru campionatul mondial. Bilanțul: 13 victorii pentru Kasparov — al 13-lea campion mondial, și 12 victorii pentru Karpov — al 12-lea campion mondial)

În timpul confruntării de la Londra și Leningrad, Kasparov a dus o viață de o sobrietate extremă. Nici măcar după partida a 23-a, cînd remiza obținută îi asigurase păstrarea titlului de campion, și în anturajul său au fost destupate mai multe sticle de șampanie, Garri nu a băut decît sucuri. Analizele de noapte au fost istovitoare și la început el se trezea dimineața la ora nouă. Ulterior, s-a trezit la 11,30. În timpul meciului a slăbit cîteva kilograme. El a cîștigat însă în maturitate, înfrîngerile nu-l mai afectează ca înainte. „Forța lui de caracter s-a consolidat și mai mult, nota un comentator al agenției TASS, care a adăugat: „Și părul său a început să se grizezeze...”

*Sahul
e frumos.
E o părți-
cică minu-
nată din
viața...
cu figuri*

...Mă aflu în locuința inginerului constructor Micu Schwartzman, antrenor de șah, tatăl lui Gabi, un copil cu un talent neobișnuit pe „arena 64“. La nouă ani și jumătate, Gabi a urcat pe ierarhia calificării șahiste pînă la categoria întâi, avînd un coeficient intern

valoric 2140. La vîrsta de cinci ani a devenit membru al clubului bucureștean „Calculatorul IIRUC“ și a început să rezolve probleme publicate în „Revista Română de Șah“. După un an a obținut categoria a II-a iar la șapte ani s-a clasat printre primii în campionatul republican pentru copii. La opt ani și jumătate s-a clasat pe primul loc în concursul cadetilor, băieți pînă la 16 ani — la Baginieux Franța și pe locul 1 la turneul internațional de la Val Thôrens. „După succesul de la Val Thôrens, scria ziarul „Le Dauphine libere“, acest uimitor copil-minune a fost invitat să susțină un simultan

în care s-a confruntat cu 15 parteneri. Pe cinci dintre aceștia i-a învins, cu ceilalți a remizat“. În primăvara anului 1986 a devenit campion republican la copii.

Îndrumat de tatăl său, Gabi studiază șah sirguincios (cîteva ore

pe zi) și, în condițiile favorabile create de mișcarea noastră șahistă copiii înzestrați, continuă să facă progrese, dînd speranțe într-o ascensiune rapidă, de excepție.

Pentru a-l cunoaște mai bine pe acest copil, cum se comportă și cum gîndește, mi-am propus să uit totul despre șah și să-l întreb pe el:

— Dacă ai jocul acesta pe masă, înseamnă că îți place. De ce îți place?

— Pentru că e frumos. Ajută mult la educație, la școală, ajută în viață; e o părțică minunată din viața... cu figuri.

— Nu înțeleg. Adică, dacă nu ai avea șahul ai rămîne needucat?

— Nu, nu zic asta, dar șahul ajută și mai mult la educație, ca să fii premiant, te învață să gîndești, să ai răbdare, îți antrenează memoria, te ajută și la alte însușiri.

— Dacă se așează cineva în fața ta la tabla de șah, acela devine dușmanul tău?

— Nu, de fapt el nu mi-e dușman, în joc sîntem adversari, ne luptăm. După aceea putem fi prieteni. Șahul te ajută să gîndești logic.

— Dă-mi un exemplu.

— Traversezi strada. Ce se întîmplă dacă trec pe roșu? Mă calcă, deci nu e bine. Așa și aici, dacă dezvolt calul la f6 — așa se numesc cîmpurile de pe tablă, sînt numerotate, și au și o literă — atunci mi-l ia și nu e bine. Atunci ce fac? Să găsesc altă mutare, mai bună.

— Îmi place jocul ăsta. Se învață greu?

— Nu. Fiecare figură reprezintă o ar-

mă de luptă. Înainte, pe vremea cînd s-a inventat șahul, calul lupta mult în război și el sărea. În jocul nostru calul este singura figură care sare. Turnul seamănă cu un tanc care e vulnerabil pe diagonale, dar pe coloane e puternic. Nebunul seamănă cu o... cu o... cu o rachetă. Pionii pot fi asemănați cu niște soldați care pot să devină mai mari în grad — căpitani, maiori. Și tot așa...

— Tu cu cine joci?

— Se organizează turnee pentru șah, campionate mondiale pe echipe și individuale și atunci joci cu cine găsești la turnee.

— Tu la ce turneu ai fost?

— La mai multe. Am fost și la Bagnieux, în Franța.

— Cum găsești mutarea cea mai bună?

— Cîteodată o găsesc, cîteodată nu. Pentru aceasta trebuie să mă gîndesc, să mă întreb: la mutarea aceea ce se întîmplă? Dar la asta? Sau dacă găsesc, de exemplu, două mutări bune, dar fiecare mutare are și un dezavantaj, calculez care mutare are cele mai multe avantaje sau dezavantaje. Le pun pe cîntar și mutarea mai bună după părerea mea o joc.

— Arată-mi și mie o partidă.

— Ați auzit de Alehin?

— Nu, cine e?

— A fost un campion mondial. O să vă arăt o partidă jucată de el contra dr-ului Euwe. A fost a 23-a partidă din meciul lor revanșă. S-a jucat o indiană nouă...

— Ce-i aia?

— Cu piesele albe a fost Euwe, cu negrele Alehin. La des-

chideri, adică la primele mutări, se pun nume. S-a jucat o indiană nouă sau indiană damei...

— Există și o deschidere planetară?

— N-am auzit.

— Dar o deschidere Gabi? De ce rizi?

— Nu, nu există, dar s-ar putea să existe în viitor! S-a jucat tipic unui joc semiînchis. De ce? Pentru că deschiderile sînt clasificate după cum sînt structurile din centru. Dacă centrul e blocat sau nu. Semiînchisă deoarece e închisă pe nebul... Și s-a văzut mai tîrziu ce urmărea... Albul a jucat 4.g3, pornind cu ideea să ocupe diagonala a8-h1. 4...Nb7 5.Ng2. O dezvoltare destul de tipică variantei.

— Știi pe dinafară toată partida?

— Cred că da. Am analizat-o zilele trecute cu tata. ...Dar mai bine să trecem la mutarea a nouă, cînd Euwe joacă 9.d ia c5 ca să evite complicațiile care apar în cazul în care negrul rămîne cu un centru „atîrnat” — adică doi pioni care pot fi apărați numai prin figuri.

— Pionii „atîrnați” sînt un avantaj?

— Depinde de poziție. Cînd ei se pot mișca și se fac o falangă puternică, atunci sînt un avantaj. Cînd sînt ținuți în loc și atacați de figurile adverse sînt un dezavantaj, fiindcă trebuie să consumi activitatea pieselor. În loc să atac, trebuie să îmi apăr tot timpul pionul.

— Și cum rezolvi aici problemele, ca să iasă pioni „atîrnați” buni? Cum a jucat Alehin?

— În poziția asta după schimb nu se

pot face pioni buni. Singura grijă a mea. a negrului, de fapt a lui Alehin, e cum să-i apăr sau să scap de ei. Deci ce joc? Nu-mi amintesc ce a jucat Euwe, o clipă...

— Tu cînd joci cu cineva, are vreo importanță dacă cel din fața ta e copil sau om mare, fată sau băiat?

— Nu, pentru mine are importanță numai poziția pieselor.

— Dar dacă ți s-ar spune: Uite, Gabi, o să joci o partidă cu cineva pe care nu-l vezi, pentru că e într-o altă cameră și ție ți se comunică doar mutările lui, prin scris.

— Nu, nu m-ar deranja, dacă nu sînt falsificate mutările.

— Cum să fie falsificate?

— Adică să stea lingă el un maestru care să-i spună ce să joace.

— Și ție ție frică de maestri?

— Nu, dar e mult mai bine să știi cu cine joci.

— Ai jucat cu vreun maestru?

— Da, la Bagnieux, cu un maestru francez. Am făcut remiză după șapte ore de joc.

— Și cine a fost mai fericit cînd partida s-a dat remiză, tu sau el?

— Eu, dar puteam cîștiga! El m-a atacat, a ajuns în mare criză de timp. Dar eu am făcut schimburi, am simplificat și am ajuns într-un final de turnuri unde trebuia să fiu fericit cu remiza. Numai că el nu a jucat corect! Dar eu, cu gîndul la remiză, am propus remiză. Am mai jucat cu marea maestră Nona Gaprindasvili, fosta campioană mondială, la simultan bineînțeles. Tot remiză. Rămăsesem cu

un pion în minus, dar eu aveam compensație.

— Și cine a fost mulțumit cu rezultatul, tu sau ea?

— Eu sint sigur că am fost mulțumit, ea, nu știu... Nu ghicesc gândurile.

— Și de ce e frumos? O prăjitură e bună pentru că are un gust bun. Ne uităm la un tablou și spunem că tabloul e frumos, dacă ne uităm la o smîngăleală, spunem nu e frumoasă. Dar de ce spunem în șah că e frumos?

— Păi, frumusețea abia începe. Uitați-vă... Să zicem că sintem la mutarea a 15-a, atunci cînd Alehin a jucat 15...C4. Singura lui salvare. De ce? Fiindcă se amenința Tc1 și acum a rezolvat mai multe probleme. Printre problemele cele mai importante rezolvate este aceea că la Nh3 poate răspunde f5 și astfel e oprită prigo-nirea turnului din c8. E o mutare bună! Euwe joacă 16.De1 și atacă pionul din a5 care, cum am zis, a rămas slab. Singura apărare a lui Alehin e mutarea calului la d7 pentru deschide-rea diagonalei d8-a5, ca să apere pionul slab din a5. 16...Cd7 17.Td1 A început ataca-pionului din d5, care a devenit mai slab. Observați că pio-nul c5 e apărat cu patru figuri și pionul d5 doar cu o figură. 17...Cd6. Încearcă a-cum scoaterea calului din b5. Numai că eu nu bat, bineînțeles, pentru că după nebun-ia d6 nu mai pot ataca pionul d5 după Cf4. Să trecem însă la mutarea 20...

Acum Euwe găsește o combinație foarte frumoasă pentru obți-

nerea unui pion și anume prin 20.C:d5! Profită de avantajul că dama este pe aceeași coloană cu turnul și astfel, după 20...C:d5, are posibilitatea să joace 21.e4. Dar și Alehin a găsit o contra-combinație. El profită de faptul că nebunul din a3 nu cooperează cu nici o figură și e slab și joacă 21...c4!

— Și care-i frumusețea partidei?

— Frumos a fost în primul rînd cum a reușit albul prin schimburi să-i facă lui Alehin un centru atîrnat. Mi-a plăcut mult. Dar eu zic că Euwe a por-nit prea devreme cu combinata... (Partida integrală poate fi urmărită în volumul „200 de partide ce-lebre“ de A. Alehin - n.a.)

— Ce jocuri îți mai plac?

— Remi, șubah, fot-bal, bineînțeles, tenis.

— Dacă tu ai a-junge să stai de vorbă cu Kasparov, ce în-trebări i-ai pune?

— În primul rînd l-aș întreba cum face de joacă așa de bine.

— Cunoști inovația lui din partida a 12-a, înaintea pionului d5?

— Da, am analizat partida. A sacrificat un pion pentru a obține inițiativa și ca să-și plaseze un cal puternic. Am folosit și eu ideea și am obținut un cal foarte pu-ternic într-o partidă jucată de curînd în Polonia, cînd l-am în-vins pe Siwieck. Dar nu am dat un pion.

— Ce l-ai mai în-treba pe Kasparov?

— Despre strategia lui. Despre întrebările pe care și le pune cînd joacă, despre metoda lui de gîndire.

U. VĂLUREANU

PERSPICACITATE

ORA EXACTĂ

Puțini știu, proba-bil, unde se află cel mai vechi orologiu pu-blic din lume. Ei bine, el este instalat în turla catedralei orașului Sa-lisbury din Anglia și, cu toate că a fost construit încă în anul 1386, continuă să funcționeze și în zilele noastre. Mai mult chiar, bătrînul ceas merge foarte bine pen-tru vîrsta lui respecta-bilă. Nu o ia înainte și nici nu rămîne în urmă, ci ține întocmai pasul cu ceasurile pu-blice de pe stradă, re-numite pentru exacti-tatea lor.

Într-o zi, un turist, al cărui ceas de mîna se defectase, rămî-nind, din această cauză, în urmă cu exact 4 mi-nute la fiecare oră, l-a potrivit după unul din ceasurile publice din Salisbury. După trei ore și jumătate, întîlnind în cale stră-vechiul orologiu, tu-ristul a constatat că acesta arăta exact ora 15. Peste cîte minute va arăta și ceasul său de mîna ora 15?

BILETELE

DE TREN

În uralele mulțimii, la 19(31) octombrie 1869, pufăind voin-cește, locomotiva Mi-hai Bravu pornea din gara bucureșteană Fi-laret, remorcînd un tren spre Giurgiu. O nouă epocă fusese inaugurată în trans-porturile din țară, în

ciuda unor opinii potri-vnice drumului de fier.

Pe această primă linie de cale ferată traficul a început să crească de la an la an, pentru ca în 1879, bunăoară, după cum atestă arhivele fero-viare, să fie transpor-tați 121 300 de călă-tori. (Astăzi acest nu-măr este de circa 10 milioane anual). S-au înmulțit și stațiile de cale ferată, apărînd, alături de primele — Jilava, Vidra, Coma-na, Băneasa Frătești — și altele noi, cerute de necesități. În anul 1880, de exemplu, au fost înființate deodată alte cîteva stații. Știți cîte? Vă vom lăsa pe dv. să găsiți numărul lor, încunostîindu-vă doar că această împe-jurare a prilejuit tipă-rirea a 100 bilete noi de călătorie.

După cum se știe, fiecare stație eliberea-ză călătorilor bilete pentru oricare altă stație. De exemplu, stația Comana avea la casă bilete pentru București, Giurgiu, Vidra, Jilava etc., după cum, la rîndul lor, și aceste stații eliberau călătorilor bi-lete pentru toate cele-lalte stații existente pe linia amintită. Toa-te biletele aferente le-găturii dintre două stații — „relații“, cum se mai numesc — erau, așadar, într-un număr anumit. O dată cu înființarea noilor stații, pentru a com-pleta necesarul „rela-țiilor“ s-au mai tipă-rit, după cum am ară-tat, încă 100 de bilete de călătorie pentru și de la noile destinații. Cunoscînd acest nu-măr, puteți spune cîte

stații noi au apărut în 1880 pe linia București — Giurgiu?

ÎN COSMOS

...Citeva nave de explorare au sosit pe noua planetă unde se amenajase un cosmodrom. Pentru început s-a hotărât să se efectueze înconjurul planetei, fără ca navele speciale să coboare pe relieful necunoscut. Aceasta însemna că măcar o navă să parcurgă fără escală, pornind de la cosmodrom, întreaga circumferință de 20 000 km a planetei și să se reîntoarcă la bază. Operația nu era chiar atât de simplă, deoarece navele destinate acestui scop nu puteau lua la bord decât 1 000 kilograme de combustibil, cantitate care ajungea numai pentru un drum de 10 000 kilometri. În schimb, navele erau înzestrate cu dispozitive care permiteau să-și transfere una alteia combustibilul în timpul zborului. Se pune întrebarea: cite nave și cit combustibil sînt necesare pentru a permite unei nave să facă un înconjur complet al planetei? Firește, la încheierea operației, toate navele trebuie să se întoarcă la cosmodrom. De asemenea, trebuie ținut seama că se impune un consum cit mai redus de combustibil.

GEMENII

Discuția pe care am auzit-o deunăzi, între două persoane se referea la gemeni, dar uimitor nu era numărul acestora, ci modul în care unul din cei doi participanți la discuție — care nu se vă-

zuseră de mult timp — a reușit să afle vîrsta gemenilor. Dar să vă relatez întocmai cele auzite:

— De cînd nu ne-am văzut, m-am căsătorit, iar soția mi-a dăruit trei copii, dintre care doi gemeni!

— Felicitări, ai cu ce te mîndri!

— Într-adevăr, sînt copii sănătoși, cel mare merge bine cu școala, a luat chiar premiu.

— Cîți ani au gemenii?

— Socotește: dacă înmulțesc vîrsta lui Andrei, cu cea a lui Mircea, iar apoi rezultatul îl înmulțesc cu vîrsta lui Sandu, îmi dă 36. Știi acum cîți ani împlinesc gemenii mei?

VESTITUL FIERAR

După cum se știe, încă de pe la mijlocul secolului XV, Sighișoara, cu o populație de vreo 6 000 de locuitori, era un important centru meșteșugăresc și comercial al acelor vremuri. Se spune că exista pe atunci un vestit fierar care n-avea pereche,

mai cu seamă la felurite piese printre care, buceșe, capete de oiște și piroane. Buceșele cîntăreau 5 kg bucata, capetele de oiște 3 kg, iar piroanele, mai ușoare, veneau trei la kilogram.

Luni, fierarul a lucrat și buceșe și capete și piroane, în total 100 de bucăți, care au cîntărit toate 100 kg. Marți a lucrat la fel și miercuri tot așa, cu deosebirea doar că numărul de buceșe, capete de oiște și piroane a fost diferit de la o zi la alta, ele însumînd însă zilnic tot cite 100 de bucăți și 100 de kg.

Cite piese din fiecare a forjat fierarul luni, marți și miercuri?

IDENTIFICARE

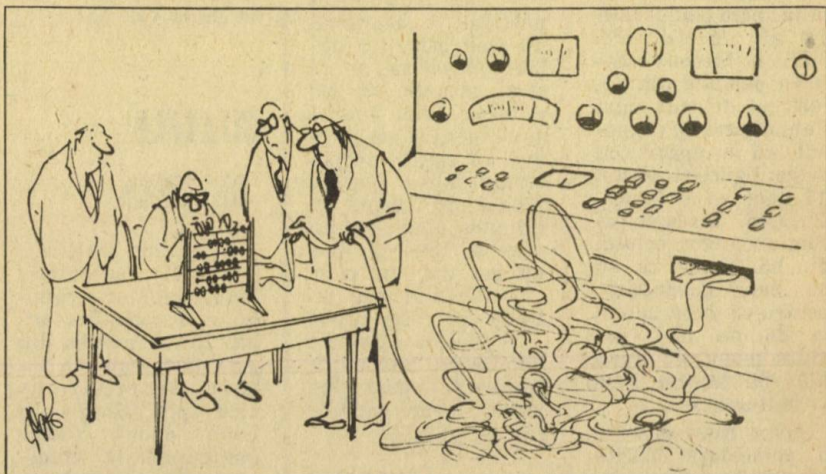
Era obiceiul cîndva, în Anglia, ca rudele apropiate să poarte batiste de aceeași culoare. În astfel de împrejurări, odată se aflau împreună opt persoane sau, mai bine spus, patru perechi de rude, care posedau batiste de culori diferite. Două persoane aveau batiste albe, alte două roz

alte două bleu, iar alte două vernil.

La un moment dat cele opt persoane — tot discutînd — s-au împărțit în două grupuri egale. Într-unul din acestea se găseau Pedro, în vîrstă de 10 ani, Mara de 20 de ani, Thea care împlinise 30 de ani și June de 40 de ani. Toți aceștia dețineau batiste de culori diferite după cum se prezenta situația și în calăalt grup. În grupul al doilea, persoana cu batista albă avea aceeași vîrstă cu ruda sa din primul grup, cea cu batista roz era de două ori mai în vîrstă, cea cu batista bleu, de trei ori și, în sfîrșit, posesorul batistei de culoare vernil avea și vîrsta de patru ori mai mare decît ruda sa aflată în primul grup.

Cunoaștem că adunate la un loc, vîrstele celor opt persoane însumau 320 de ani. Pornind de aici, vă rugăm să precizați culorile batistelor purtate de Pedro, Mara, Thea și June.

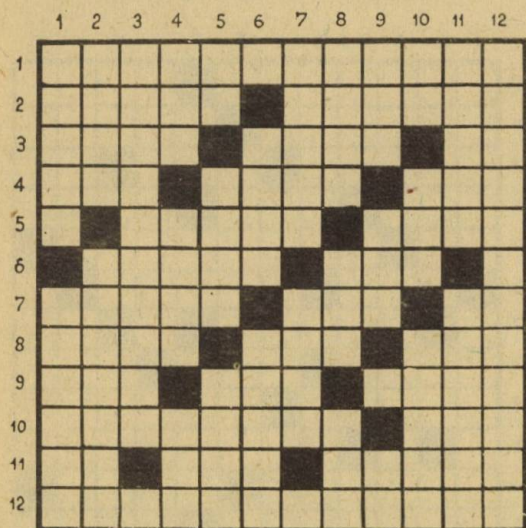
Rubrică realizată de:
VALENTIN RĂDULESCU

JOCURI

TESTE

Fizică

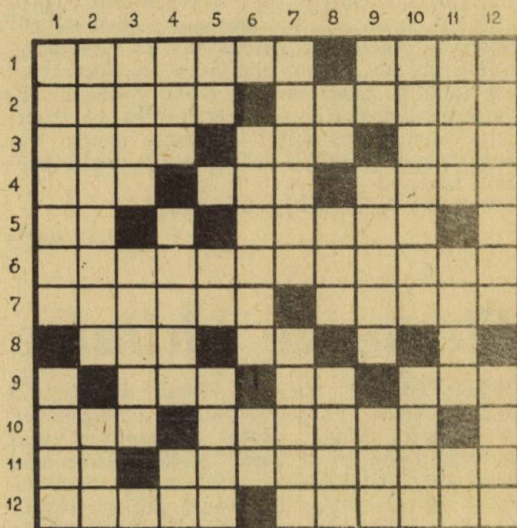
ORIZONTAL: 1) Proprietate pe care o au lichidele de a se ridica sau de a cobori, fără intervenții din afară, în tuburi foarte subțiri. 2) Ion cu sarcină negativă — Care este format din două lentile, așezate astfel încât focarul-imagine al uneia să coincidă cu focarul-obiect al celeilalte. 3) Unitate de măsură a presiunii — Riu în Franța — Negație. 4) Localitate în Japonia — Anexă la motocicletă — Coastă. 5) Dispozitiv pentru producerea sau amplificarea undelor electromagnetice — Unitate de măsură a tensiunii electrice. 6) Distanța parcursă de un corp solid în timpul mișcării sale înapoi, provocată prin reacție — Nămol. 7) Mașină de forță care transformă o formă de energie oarecare în energie mecanică — Punct dintr-un sistem de unde staționare, în care amplitudinea oscilației are mereu o valoare nulă — Metru cub (abr.). 8) Riu în India — Unitate de măsură pentru lungimi — Arbore cu flori mirositoare. 9) Nici ai mei, nici ai tăi — Onomatopeea corbului — Unitate de măsură a puterii. 10) Repetare a unui anumit procedeu de calcul — Dușmănie. 11) Simbolul nichelului — Dinsele — Punct de intersecție al verticalei locului cu sfera cerească. 12) Referitor la o ramură a mecanicii fluidelor care se ocupă cu studiul mișcării aerului (sem.; pl.).

VERTICAL: 1) Electrode prin care iese curentul electric continuu de conducție dintr-o baie de electroliză la polul negativ al sursei — Sistem tehnic alcătuit din piese cu mișcări determinate. 2) Electrode pozitiv al unei pile electrice — Mișcare în jurul unui punct fix sau al unei axe. 3) Ramură a fizicii care studiază problemele legate de măsurarea temperaturilor înalte. 4) „Întreprinderea optică română” (siglă) — Ac mare — Prefix cu semnificația „curent electric”. 5) Lene! — Fondatorul Asiriei — Exprimă o temperatură ridicată. 6) Aliaj de fier cu carbon — Aurul negru. 7) Aparat care emite unde electromagnetice și apoi le recepționează — Masă de vapori sau de picături de apă, de cristale de gheață aflate în suspensie în atmosferă (pl.). 8) Înfumurare — Moleculă-gram — Comună în Franța. 9) Sunet simplu — Spațiu lipsit de orice corp material — Emil Manu. 10) Indicator la unele instrumente de măsură — Cel electric poate fi pozitiv sau negativ — Insecte care înțepă vite. 11) Tablou — Sistem internațional de măsurare. 12) Proprietatea unui obiect de a-și modifica forma și dimensiunile sub acțiunea unei forțe exterioare și de a reveni de la sine la forma și dimensiunile inițiale, după încetarea acestei acțiuni.

Dicționar: ODon, ODO, PEȘ, ATRI, REO, ASUR, EZA.

Adrian MITU

Botanică

ORIZONTAL: 1) Organ bărbătesc de reproducere a florii, care conține polenul — Stinjenel. 2) Desiș de tufe sau de arbuști — Totalitatea petalelor. 3) Pasăre asemănătoare cu barza — Interjecție exprimând înțelegerea — Aproximativ. 4) Categorie sistematică subordonată familiei, care cuprinde una sau mai multe specii

înruđite de plante — Enzime — Alături de apă dă viață plantelor (pl.). 5) Mere! — Arbori cu frunze ovale, dințate, cu flori verzui-roșietice, grupate în amenți. 6) Fără cotiledoane. 7) Partea rămasă din tulpina unor plante după recoltare — A curăță. 8) Mărul..., plantă erbacee cu frunze ovale și flori galbene (nom.) — Emil Herescu. 9) Organ vegetativ lipsit de vase conducătoare pe care-l întâlnim la ciuperci — Simbolul radiului — Căciuliță. 10) Fire — Inflorescențele unor arbori sau arbuști. 11) Întrebare — Plantă erbacee... pentru ceai. 12) Ghiocel — Suc de plante colectat de albine.

VERTICAL: 1) Partea superioară a pistilului, pe care se prinde și încolțește polenul — Fruct cu pericarp cărnos. 2) Tulpină subterană — Arbore cu flori puternic parfumate, melifere. 3) Arbore scund cu fructe comestibile, răspândit în regiunile de munte — Ulcele. 4) Cuvânt care imită zgomotul produs de iarbă, frunze, cind sint mișcate — Întindere acoperită cu o vegetație compusă în general din plante spinoase, cu rizomi sau cu tufișuri — Silviu Oprea. 5) Ion Stănoiu — Cămăși înflorate — Plantă furnizoare de frunze pentru ... învingători. 6) Arbuști ornamentali exotici cu flori roșii, roz sau albe — Mircea Neacșu. 7) Tip de fructe a căror sămânță acoperită cu un înveliș tare, nu este sudată de acest înveliș — Plantă legumicolă a cărei rădăcină este folosită în alimentație drept condiment. 8) Ovidiu Albu — Localitate în Franța — Prefix cu sensul de „înainte”. 9) Simbolul iridiului — Legătură mare făcută din mănunchiuri de cereale (pl.) — Teacă. 10) Plantă tiritoare cunoscută mai ales sub numele de răcovină — Marcă de automobil. 11) Hazliu — Nume dat mai multor plante exotice decorative din familia liliaceelor — Raluca Andone. 12) Parte a plantelor superioare (închisă în fruct) care conține embrionul — Unitate pentru volum întrebuințată la măsurarea lemnului așezate în stivă.

Dicționar: AZE, MÎȘ, IDS, STER.

Adrian MITU

Elemente chimice

ORIZONTAL: 1) Element chimic din familia lantanidelor — Formă alotropică a oxigenului. 2) Element chimic, metal alb-argintiu, bun în... virful peniței — Vorbe. 3) Element chimic, metal rar, alb-albăstrui, asemănător cu plumbul — Metal prețios de culoare galbenă strălucitoare — Simbolul molibdenului. 4) Poftă de joc (reg.) — Element chimic, foarte volatil, ușor solubil în alcool, întrebuințat în medicină — Orașel în R.P. Chineză. 5) Udrea Ionescu — Element chimic, metal alb-argintiu, ale cărui săruri sint întrebuințate în pirotehnic, în fizica nucleară și în medicină. 6) Cuvânt din toponimia slavă cu sensul de „gură a unui riu” — Gaz rar, incolor și inodor, care servește la umplerea unor becuri electrice. 7) A arămi — Mihai Enescu.

8) Negru — Literă chirilică — Sirmă de telefon de telegraf etc. 9) Element chimic asemănător cu platina, existind în natură în cantități foarte mici — Creatorii bunurilor materiale. 10) Element chimic, semimetalo folosit la fabricarea pieșelor semiconductoare, a redresoarelor etc. 11) Element chimic gazos, indispensabil în procesul respirației și al arderii — Element chimic lichid, metaloid întrebuințat în industria chimică, farmaceutică etc. 12) Particulă elementară neutră din nucleul atomului, lipsită de sarcină electrică — A topi laolaltă anumite metale sau metale cu metaloizi pentru a obține un aliaj.

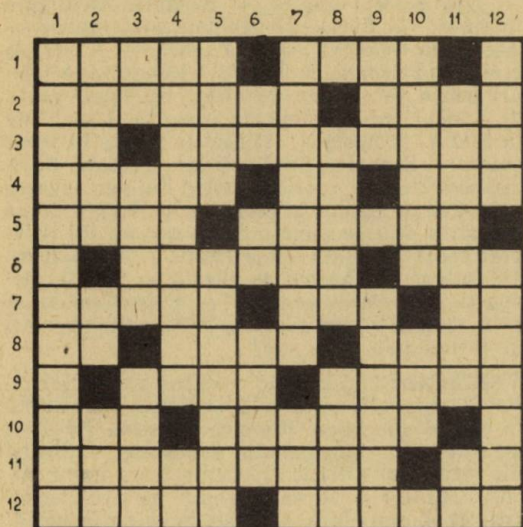
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												

VERTICAL: 1) Element chimic din familia metalelor alcaline, existent în natură numai sub formă de săruri — Metaloid foarte răspândit în natură, component de bază al tuturor substanțelor organice. 2) Element chimic, metal alb-argintiu, cu proprietăți radioactive — Simbolul reniului — Simbolul xenonului. 3) Înțeles — Element chimic, metal din grupa pământurilor rare, care se găsește în natură sub formă de oxid. 4) Localitate în Australia — Adăposturi pentru albine — Ghete! 5) Sunet prelung, ascuțit — Sursă de lapte. 6) Irina Ursu — Programe. — Mică insulă daneză. 7) Iubitor din cale-afară. 8) Sergiu Udrescu — Nicolae Gulescu — Picior de vers. 9) Care pune stavilă — Afluent al Izei. 10) Zamfir Ulmeanu — Arbore conifer — Compus organic derivat din benzen prin înlocuirea unui atom de hidrogen cu un hidroxil, folosit în farmacie. 11) Metal de culoare albă-cenușie care se găsește în natură sub formă de aliaj cu iridiul — De mici dimensiuni (masc.; pl.). 12) Element chimic, gaz nobil neinflamabil, folosit la umplerea unor lămpi electrice — Element chimic, metal moale folosit în aliaj cu lantanul și fierul, la fabricarea pietrelor de brichete, a gloanțelor etc.

Dicționar: INC, IPIN, UST, ETI, EDI, ENO.

Adrian MITU

Biologie

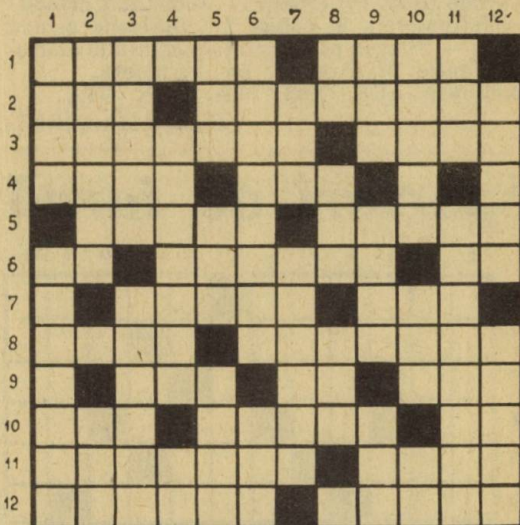
ORIZONTAL: 1) Denumire generică pentru celele de reproducere ale animalelor și plantelor (sing.) — Organism rezistent la acțiunea microbilor patogeni sau a produșilor toxici ai acestora. 2) Stadiu în dezvoltarea unui organism, pînă în momentul cînd toate organele sînt deplin formate și este capabil de viață independentă — Grup de indivizi aparținînd aceleiași specii, cu caractere comune, conservate ereditare. 3) Creșteri finale! — Ansamblu format din biotop și biocenoză, în care se stabilesc relații între organisme și factorii abiotici. 4) Bucăți de lemn, care alcătuiesc partea circulară a unei roți (sing.) — Singur — Munte în toponimia mongolă. 5) Cîntec de leagăn — Armată. 6) Etapă distinctă a procesului evoluției în natură și societate — Organ de apărare și de atac întîlnit la unele animale (pl.). 7) Presupusul leagăn al vieții — Specie de mamifer sălbatic, din familia felinele întîlnit în pădurile noastre — Limitele terenului! 8) Leșie! — Scrumbie mică de mare (pl.) — Tulpină simplă, caracteristică cerealelor (pl.). 9) Prefix pentru jumătate — Bucătar domnesc. 10) Vechi oraș în China — Înfățișare. 11) Creșterea numărului indivizilor din aceeași specie (pl.). — Udrea Iancu. 12) Perioada în care mucoasa uterului permite fixarea oului fecundat (pl.) — Diviziunea celulei prin separarea perechilor de cromozomi din nucleu, pentru formarea gameților.

VERTICAL: 1) Ramură a biologiei care studiază problemele bătrîneții. 2) Protozoar cu corpul lipsit de membrană format dintr-o masă de protoplasmă, avînd unul sau mai multe nucleu — Celula la început! — Individ. 3) Ultimele la schimb! — Fire de platină utilizate la înșămînțarea germenilor în diferite medii de cultură — Facultate specifică oamenilor și animalelor,

datorită căreia sînt percepute impresiile din lumea exterioară. 4) Proprietatea viețuitoarelor de a transmite urmașilor caracterele morfologice și fiziologice dobîndite în cursul evoluției — Primii ... urmași! 5) Puști — Ființe unicelulare sau pluricelulare înzestrate cu simțuri și posibilități de mișcare. 6) Rocada mică — Picioare de miriapod! — Lovitură cu exteriorul. 7) Trăsătură caracteristică, distinctivă (pl.) — Pin (pop.). 8) A pătrunde, pe baza unei experiențe acumulate — Bătură. 9) Reprezentant cu un gabarit impresionant, al faunei noastre — Categorie sistematică fundamentală subordonată genului, care cuprinde animale și plante cu trăsături și însușiri comune (pl.). 10) Lumea noastră materială, reunind totalitatea ființelor și a lucrurilor — Manifestare a activității umane. 11) Fenomen care determină persistența și continuă evoluție a speciilor dotate cu o mai mare putere de adaptare la mediu — Folosință. 12) Izvor de viață nouă (fig.) — Suportul biologic pentru menținerea vieții.

Dictionar: ULA, BECER, GII, ANSE, PIM.
George MAGHERU

Forme de relief

ORIZONTAL: 1) Deal mare izolat, tăiat de ape (pl.) — Mică formă de relief cu aspect de depresiune circulară sau alungită. 2) Vînt puternic (reg.) — Fenomen datorat acțiunii omului, cu urmări asupra reliefului, vegetației și climatei. 3) Situat pe malul unei ape — Formă de relief mai mică decît muntele, dar mai mare decît colina. 4) Pășune, izlaz — Apă stătătoare închisă între maluri, uneori cu scurgere la mare sau la un rîu. 5) Indicație tipărită în partea de sus a unei hîrtii oficiale — Întindere vastă de apă sărată, delimitată de continente. 6) Zinc (simb.) — Munți (fig.) — Element comun pentru colină și dolină! 7) Masă minerală fluidă și incandescentă din interiorul scoarței pămîn-

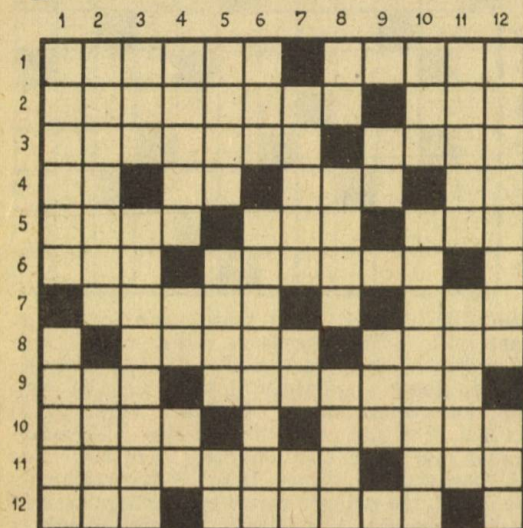
tului (pl.) — Locuitor din munții Apuseni. 8) Masă de vapori (poetic) — Ieșirea bruscă a lavei din craterul vulcanilor (pl.). 9) Depresiune (pop.) — Iridiu (simb.) — Alcătuiesc rețeaua hidrografică. 10) Abreviație latină — Plante cu tulpina foarte lungă, subțire și flexibilă — Ținutul vrăjitorului din poveste. 11) Coama muntelui — Reprezentare grafică pentru regimul vinturilor (pl.). 12) Produs de vînt — Opusul zenitului.

VERTICAL: 1) Nume generic pentru vasele întinderi de apă stătătoare, adînci și sărate — Depresiune circulară cu versante prăpăstioase în zona munților înalți (pl.). 2) Lac adînc (reg.) — Prefix cu sensul de „munte”. 3) Depresiune circulară dezvoltată pe loess prin tasare (pop.) — Culme deluroasă cu povirnișuri domoale, care face tranziția dintre regiunea de munte și cea de deal. 4) Gură largă, în formă de pilnie, în zona de vărsare a unor fluvii mari, pe țărmurile afectate de marea puternice (pl.) — Virtul aisbergului! 5) La distanțe mari — Deșert de nisip cu dune, caracteristic Saharei — Deschisă la culoare. 6) Culme — Ianuarie (presc.). 7) Rîu în U.R.S.S. — Oceanul... păsărilor argintii. 8) Gura craterului! — Horn — Mojdrean (reg.). 9) Rezultat — Șes — Perioadă îndelungată de timp. 10) Creații — Jumătatea calotei! — Odinioară... în podiș! 11) Indicație pentru drum — Puncte pe suprafața pămîntului diametral opuse. 12) Pantă — Lac de munte.

Dicționar: AOC, ORO, TNA, URN, OTA.

George MAGHERU

Sporturi de iarnă

ORIZONTAL: 1) Aluneacă pe pîrtie în plină viteză — De exemplu cursa de fond din patinajul viteză. 2) Grandioase jocuri sportive de iarnă, ce au loc o dată la patru ani — Clasament valoric. 3) Icar modern cu schiuri, evoluind de

la trambulină — Echipament pentru sezonul rece. 4) Intră în echipaje! — În spatele porții! — Din neamul oscilor — Săritura Rittberger în final! 5) Specie de moluște gasteropode — Asociația Sportivă Armată (abr.) — A intra în teren. 6) Perioadă geologică — Coborîre pe schiuri într-o succesiune de viraje pe lângă porți. 7) Apăruți pe neașteptate (reg.) — Localitate în S.U.A. (Louisiana). 8) Sînt la munte în orice sezon — Stea de primă mărime. 9) Acid dezoxiribonucleic — Probă constînd din parcurgerea a 20 km pe schiuri și tragerea la țintă a 20 de focuri în diverse puncte de pe traseu. 10) Încăperea centrală a unui templu antic — A fi alături. 11) Atacant la hochei pe gheață — Suflu... nesportiv. 12) Șir dezordonat! — Culoar amenajat prin zăpadă în vederea practicării unor sporturi de iarnă: bob, schi etc.

VERTICAL: 1) Un punct, pentru un schior aflat în competiție — Probă de simplu sau dublu în cadrul Jocurilor Olimpice de iarnă (pl.). 2) Bocanci din echipamentul schiorilor — Probă din patinajul artistic. 3) Cuvînt care imită mișcările ciinelor — Terenul propriu pentru hocheiști. 4) A reproduce — Sosit în cele din urmă! — Start și finis la schi! 5) A se decide în favoarea cuiva — Șef (fam.) — Nelu Popescu. 6) „Rîu” în toponimia spaniolă — Sportivi bine dispuși înainte de start. 7) O mîină de ajutor dată hocheiștilor — Invitație... la biatlon! — Debutul artistic al unui arbitru! 8) Primii la perechi! — Gazdă pentru unele sporturi în timpul iernii — Localitate în Finlanda. 9) Startul schiorilor! — Sublocotenent (abr.). 10) Instrument muzical hindus — Schioare obișnuite. 11) Practică bobul — Două în proba de slalom special (sing.). 12) Fundaș la hochei — Culoare de sezon în cazul de față.

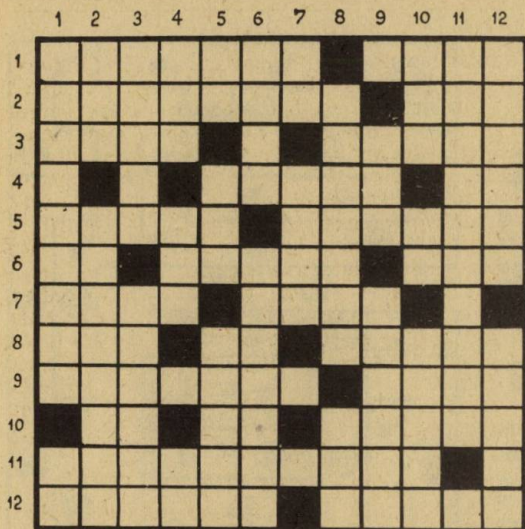
Dicționar: RAPA, AMO, ADN, ISR, HIR, TAȘT, OTU.

Gheorghe TOIA

Revelion

ORIZONTAL: 1) Așteptat în noaptea de revelion (2 cuv.) — Desert... pentru țesători. 2) Noaptea de la cumpăna anilor — Prefix pentru „curent”. 3) Se încinge la roșu — Cadru pentru un revelion în familie. 4) Vedeta revelionului gătită cu foi... de varză — Tuns scurt! 5) A pune la rece — Caracteristic iernii 6) Ultimele... din decembrie! — Masa de revelion — Bulgări albi... fragili. 7) Ridicate la un toast — Mîngiere. 8) Linie fără margini! — Cetel — Serpentine desprinse din brad. 9) O mîndrețe de fată purtată la horă (dim.) — A rezista. 10) Miez de nucă! — Cap de mistreț! — Petrecere cu masă mare. 11) Definiție de sezon (pl.). 12) Ramuri de brad — La mulți ani... cum se spune la bătrîni..

VERTICAL: 1) Steluțele arzătoare cu existența efemeră — Frunza de brad... din răvașul plăcintei! 2) Beteală argintie pentru brad — Tradiționala petrecere. 3) Omușorul nostru, care ne

stă în gît — Scăldat în șampanie. 4) Refrenu colindătorilor — Poezie... scrisă pe jumătate! Apar tinerii! 5) Limitele unui nivel! — Încăpere în fortificații — La gura sobei. 6) Jocul nostru popular — Sferturi... academice. 7) Ou răsturnat! — Monedă persană. 8) Înzăpezit — Canelură. 9) Făcut de gospodar iarna... pentru a scăpa de griji vara — Iarna se îmbracă în alb. 10) Anunțată cu 12 salve... de cuc, la cumpăna anilor — 12 noaptea! — Gradații. 11) Gazda revelioanelor colective. 12) A ura cu paharul în mină — Preambul nopții de revelion.
 Dicționar: REO, LER, SAS, RIAL.

Nicolae GHEORGHIU

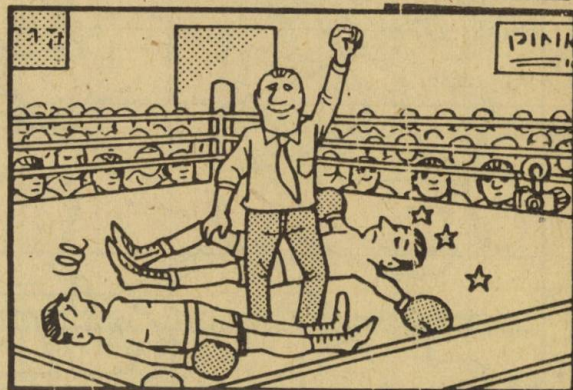
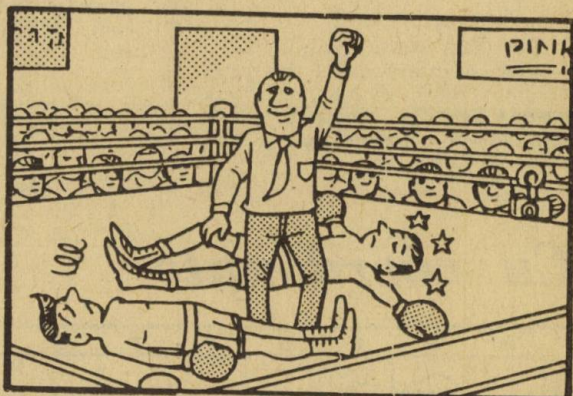
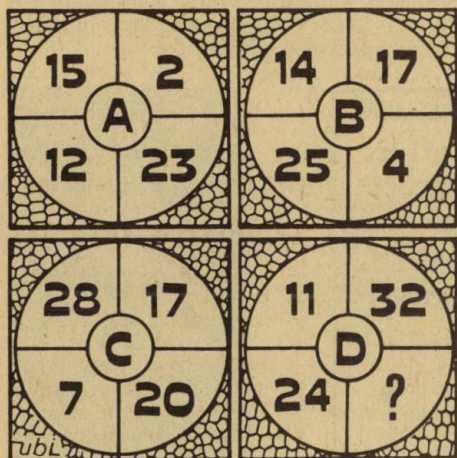

Opt diferențe

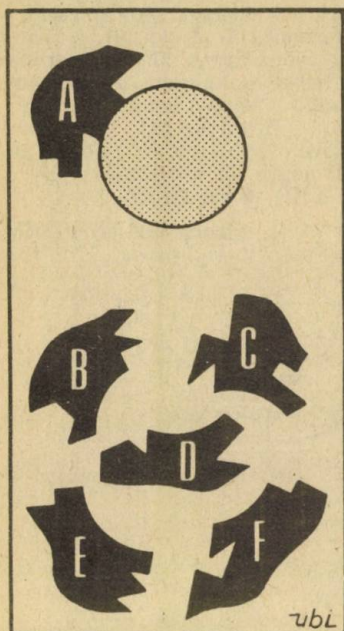
Între cele două desene (care par la prima vedere identice) există totuși opt mici diferențe. Vreți să le descoperiți dv.?

Intuiție

Ce număr trebuie înserat în locul semnului de întrebare, după examinarea atentă a desenului urmărind un cert raționament logic?

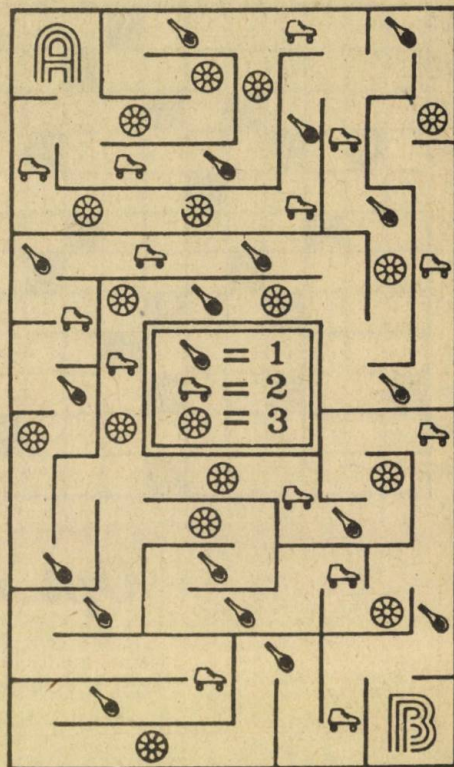
Completare

Cele cinci desene (A,B,C,D,E,F) trebuie aranjate astfel în jurul cercului încât să se încastreze perfect. Pentru ușurarea rezolvării testului desenul A a și fost fixat la locul lui.

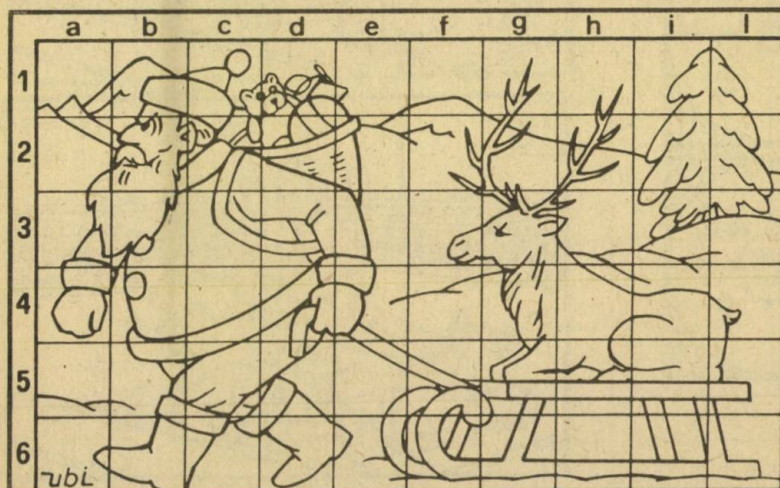
Labi- rint cu obsta- cole

Plecînd de la litera A (sus, stînga), trebuie să ajungeți la litera B (jos, dreapta), în așa fel încît să nu totalizați decît 35 de puncte de penalizare. (Valoarea fiecărei penalizări este indicată în pătratul care se găsește în centrul labirintului).

Cu coordonate

Determinați, cu ajutorul unor coordonate (de exemplu 1-A, 3-D, 5-F etc.) care sînt în acest desen cele trei casete identice.

Soluțiile
jocurilor
în
paginile
199
și
200